

Demokrácia

1 × 1

demokratija

démocratie

demokraatia

demokratia

demokracja

демократія

демократија

democrazia

民主

lýðræði

demokrazija

demokrati

δημοκρατία

democracy

democrație

Demokratie

민주주의

demokracie

2017.

Demokrácia 1 × 1

középiskolai vetélkedő háttéranyaga

Budapest

2017. február

TARTALOM

I. fejezet A DEMOKRÁCIA ALAPJAI	4
1. A demokrácia alapelvei	5
2. Demokratikus államformák. A kormányzati rendszerek típusai	6
3. Független, demokratikus intézmények	8
4. Média	9
II. fejezet EMBERI JOGOK	11
1. Általános tudnivalók.....	12
2. Az ember jogi státuszát megalapozó jogok.....	14
3. A személy identitását védő jogok.....	15
4. Személyes szabadság biztosító	15
5. Politikai szabadságjogok.....	16
6. A nemzeti kisebbségek jogai	16
7. Gyermekjogok	18
III. fejezet ÁLLAMPOLGÁRSÁG	19
1. Bevezetés	20
2. Az állampolgárság létrejötte	20
3. Az állampolgárság igazolása	22
4. Az állampolgárság megszűnése.....	22
IV. fejezet VÁLASZTÁS, VÁLASZTÓJOG, VÁLASZTÓJOGI RENDSZEREK	23
1. Általános tudnivalók.....	24
2. Választási rendszerek	27
3. Országgyűlési választások Magyarországon.....	28
4. Szavazás külföldi állampolgárként a magyarországi országgyűlési választásokon	31
5. Szavazás külföldi állampolgárként a magyarországi országos népszavazáson	35
V. fejezet NEMZETKÖZI SZERVEZETEK.....	36
1. ENSZ.....	37
2. Európai Unió.....	38
3. Európa Tanács	39
4. EBESZ.....	40
VI. fejezet FOGALOMTÁR	41
VII. fejezet FORRÁSJEGYZÉK	43

I. fejezet
A DEMOKRÁCIA ALAPJAI

1. A DEMOKRÁCIA ALAPELVEI

A demokrácia szó az ógörög „demokratia” szóból származik, jelentése: a nép uralma. A demokrácia lényege, hogy a **közösség** minden választójoggal rendelkező tagja **részt vehet** a törvényalkotásban, a **közügyek eldöntésében** szemben az abszolút hatalommal felruházott királyok, diktátorok által irányított államokkal.

A demokratikus államok jellemzői, hogy azokban érvényesülnek az alábbi alapelvek:

- a hatalom a polgárok közösségétől származik (**népszuverenitás**);
- a törvények uralma (**jogállamiság**);
- az emberek közti **egyenlőség**;
- a **hatalmi ágak** (parlament, kormányzás, igazságszolgáltatás) **elválasztása** és
- az **emberi jogok** tisztelete.

A demokrácia klasszikus alapelveinek többségét már az ókori görög filozófusok is megemlítik műveikben, de azok kiemelkedő jelentőséget a XVIII – XIX. században, a polgári átalakulás során nyertek. A legtöbb ország írásos formában – ún. **alkotmányban** – deklarálta a demokrácia alapelveit, míg Angliának „íratlan”, történelmi alkotmánya van: az alapelvek tisztelete nem egy konkrét, írott törvényen, hanem sok évszázados hagyományon, bírói gyakorlaton alapul.

Népszuverenitás

A népszuverenitás elve azt jelenti, hogy a hatalom a polgárok közösségétől származik. A modern demokráciákban ez két módon valósulhat meg:

- **képviseleti demokrácia** (pl. az országgyűlési képviselők megválasztása): a választópolgárok demokratikus választásokon megválasztják képviselőiket, akik a felhatalmazás alapján hozzák meg a közügyekkel kapcsolatos döntéseket;
- **közvetlen demokrácia** (pl. népszavazás): a választópolgárok közvetlenül dönthetnek közügyekkel kapcsolatos kérdésekben. A mai demokráciákban kivételes hatalomgyakorlási forma, a képviseleti demokrácia kiegészítésére szolgál.

Jogállamiság

A jogállam olyan állam, ahol az állami szervek és a polgárok egyaránt a parlament által megalkotott **világos, átlátható és kiszámítható szabályok** szerint járnak el. E jogszabályok nyilvánosak, így tartalmukat bárki megismerheti. A jogállamiság magában foglalja a demokratikus értékek, **alapvető jogok** (pl. jogegyenlőség, élethez való jog, véleménynyilvánítás szabadsága) **tiszteletét** és garantálását is.

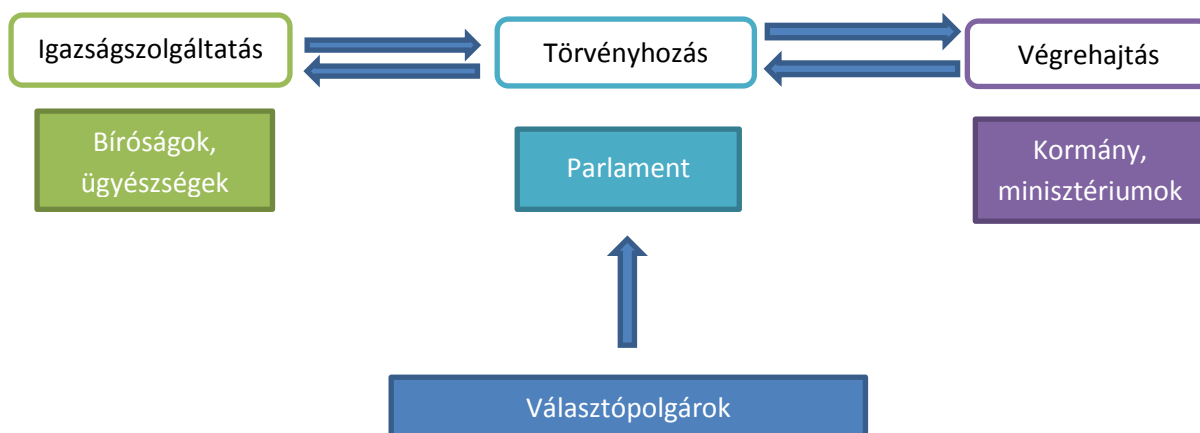
Justitia az igazságszolgáltatás istennője, az igazságosság megtestesítője. A bírósági épületekben gyakran látható Justitia egyik kezében mérleget tart, mely azt szimbolizálja, hogy a perekben mindkét felet (a felperest és az alperest) ugyanazok a jogok illetik meg.

A hatalommegosztás elve

Az állam hagyományos értelemben vett fő feladatai az **igazságszolgáltatás** (bíróság, ügyészség), a **törvényhozás** (parlament, illetve a helyi jogalkotás: helyi önkormányzatok) és a **végrehajtás** (kormány, minisztériumok). A hatalommegosztás elve klasszikus értelemben a funkciók megosztását jelenti, melynek eredményeként **a hatalom nem egy kézben**

összpontosul, hanem e feladatokat több, egymástól független szerv látja el (például a törvényhozás a parlament feladata, a bűncselekmények elkövetőit pedig a bíróságok ítélik el). Ez azonban nem feltétlenül jelenti a hatalmi ágak közötti kapcsolat teljes megszűnését: kialakulhat közöttük a kölcsönös függés, azaz az **egymást ellenőrző szerepkör**. Például, a Kormány végrehajtja az Országgyűlés által hozott döntéseket (ez az úgynevezett végrehajtó funkció). A választópolgárok által megválasztott képviselőkől álló Országgyűlés ugyanakkor a Kormány tevékenységét ellenőrizheti, például rendszeres beszámoltatás keretében.

A hatalommegosztás elve történetileg az önkényuralom, a diktatúra megakadályozására irányult és sok évszázados múltra tekint vissza. A három klasszikus hatalmi ág (az igazságszolgáltatás, a törvényhozás és a végrehajtás) elosztása megtalálható Arisztotelész és Cicero műveiben is.

A modern demokráciákban a klasszikus hatalmi ágak mellett **újabb önálló, ellenőrző feladatokat ellátó intézmények** is létrejöttek, ilyen például az alkotmánybíróság és az ombudsman.

Egyenlőség

Ez az elv **az emberek jogi értelemben vett egyenlőségét** foglalja magában, tehát: mindenkire ugyanazok a szabályok vonatkoznak, részrehajlás nélkül. Az egyenlőség egyben azt is jelenti, hogy az alapjogoknak (pl. élethez való jog) minden ember, tehát bárki az alanya lehet.

A minden embert megillető, általános egyenlőség következménye többek között a rabszolgaság eltörlése, illetve az emberek közötti bármely más (pl. származás alapján) különbségtétel kizárása is.

2. DEMOKRATIKUS ÁLLAMFORMÁK. A KORMÁNYZATI RENDSZEREK TÍPUSAI

Államformák

Az államforma a legfőbb hatalom eredetére, **az államfői tisztség** (uralkodó, köztársasági elnök) **keletkezésének módjára** ad választ. Az államforma két fő formája a köztársaság és a monarchia.

1. Alkotmányos monarchia

A monarchia a **tradicionális**, hagyományon alapuló hatalom-gyakorlásra alapul: a hatalom eredetét a **trónöröklési szabályok** határozzák meg, a hatalmat egy személy gyakorolja, általában élethossziglan. A modern monarchiákban az államfő (**uralkodó**) jogait korlátozott mértékben, az alkotmányban szabályozott keretek között gyakorolhatja, ez az úgynevezett **alkotmányos monarchia**. Az alkotmányos monarchiában az uralkodónak elsősorban protokolláris szerepe van, „uralkodik, de nem kormányoz”.

Az **Egyesült Királyság** (Anglia, Skócia, Wales, valamint Észak-Írország) államformája alkotmányos monarchia, **államfője II. Erzsébet királynő**.

Érdekesség, hogy a ma már független korábbi angol gyarmatok egy részének szintén II. Erzsébet királynő az államfője (pl. Ausztrália, Kanada).

Az alkotmányos monarchia akkor **demokratikus**, ha a népszuverenitás, a hatalommegosztás, a jogállamiság, az egyenlőség és az emberi jogok tisztelete megvalósul. A demokratikus alkotmányos monarchia legfőbb ismérve, hogy a **törvényhozást** a polgárok által megválasztott képviselőkből álló **parlament látja el**.

2. Köztársaság

A köztársaság a latin „res publica” szóból származik, melynek jelentése „közös dolog”. A köztársaság olyan államforma, ahol a hatalom **egy közösségtől** ered, nincs egyéb forrása (pl. trónöröklési rend).

A modern, **demokratikus** köztársaság **két alapfeltételen** nyugszik:

- az általános, titkos, egyenlő választójogon és
- a demokratikus alapelvek (népszuverenitás, hatalommegosztás, jogállamiság, egyenlőség, emberi jogok tisztelete) garantálásán.

Kormányzati rendszerek

Egy ország kormányzati rendszere határozza meg **az államfő** (köztársasági elnök, uralkodó), a **parlament és a kormányzás** egymáshoz való **viszonyát**. A három fő kormányforma a parlamentáris, az elnöki, illetve a félelnöki rendszer.

1. Parlamentáris rendszer

A parlamentáris kormányformájú országokban a **parlament erős hatalommal** rendelkezik: **törvényeket** hoz és közreműködik a **kormányalakításban** (pl. megválasztja a miniszterelnököt). A parlament dönt a kormánnyal kapcsolatos bizalmi kérdésekről is. Ez azt jelenti, hogy a parlament megvonhatja a bizalmat a kormánytól, és ennek következményeként új kormányfő kinevezésre (vagy újabb országgyűlési választásra) kerül sor. Az **államfő kevésbé erős jogosítványokkal** rendelkezik. Megvalósulhat alkotmányos monarchiákban (pl. Egyesült Királyság) és köztársaságokban is (pl. Magyarország, Németország). Köztársaságokban az államfőt a választópolgárok (pl. Ausztria, Horvátország, Szlovákia) vagy a parlament választja (pl. Magyarország, Németország).

2. Elnöki rendszer

Elnöki kormányforma esetén a **legerősebb** hatalommal az **államfő** rendelkezik: ő a **végrehajtoi** hatalom, a kormányzás megtestesítője. Az elnök a parlamenttől (kongresszustól) független, ugyanakkor a parlament által alkotott törvényeket ő is köteles betartani.

Az elnöki rendszer mintaállama az Amerikai Egyesült Államok, ahol **közvetett választáson** választják meg az államfőt, azaz: a választópolgárok nem közvetlenül az elnökjelöltre, hanem képviselői megbízottakra (elektorokra) szavaznak. A megválasztott elektorok jogosultak ténylegesen szavazni az amerikai elnök személyére.

3. Félelnöki rendszer

Félelnöki kormányformájú országokban (pl. Franciaország, Románia, Ukrajna) az **államfő és a parlament** egyaránt **erős** hatalommal rendelkezik. A félelnöki rendszer jellemzője, hogy a kormányzás megoszlik a választópolgárok által választott államfő és a parlament által megválasztott miniszterelnök között.

3. FÜGGETLEN, DEMOKRATIKUS INTÉZMÉNYEK

A modern democráciákban a klasszikus hatalmi ágak mellett újabb önálló, ellenőrző feladatokat ellátó intézmények is létrejöttek, ilyen például az alkotmánybíróság, az ombudsman és a média.

Alkotmánybíróság

Klasszikus alkotmánybírósági feladat a parlament által alkotott **törvények felülvizsgálata** valamely magasabb szintű szabály (**alkotmány, demokratikus alapelvek, emberi jogok**) **alapján**. Az alkotmánybírósági feladatot ellátó szervezetek mindig **függetlenek**. Ez azt jelenti, hogy a bírakat senki nem utasíthatja arra, hogy milyen határozatot hozzanak, ők kizárólag az alkotmány alapján dönthetnek.

A modern alkotmánybíráskodás kezdete az Egyesült Államok Legfelsőbb Bíróságának eseti döntéséhez köthető (1803). A bírának azt a – jogállamiság szempontjából döntő – kérdést kellett feltenniük, hogy az **alkotmány elsőbbsége** érvényesüljön-e az azzal ellentétes **törvényekkel szemben** vagy az alkotmány egyenrangú legyen-e a többi törvénnyel. Ez utóbbi azt jelenti, hogy az alkotmányt (és az abban foglalt demokratikus alapelveket) bármely törvény módosíthatná, így az nem szabna gátat a korlátlan, önkényes hatalomgyakorlásnak. A bírák az alkotmány elsőbbsége mellett döntöttek.

Az angolszász modell lényege, hogy nincs külön alkotmánybíróság, az alkotmánybíráskodást a rendes bíróság (Legfelsőbb Bíróság) végzi. Az I. világháború után, az Osztrák-Magyar Monarchia felbomlását követően, Ausztria hozta létre az alkotmánybíráskodás európai modelljét (1920), mely szerint az alkotmánybírósági feladatokat egy külön e célra létrehozott szerv végzi (Alkotmánybíróság).

Az első alkotmánybíróság a világon: az osztrák alkotmánybírák ebben az épületben látták el feladataikat egészen 2012-ig.

Magyarország ez utóbbi modellt követi: az alkotmánybíráskodást egy külön erre a célra létrehozott szervezet, az Alkotmánybíróság látja el. Az Alkotmánybíróság tizenöt tagját az Országgyűlés választja meg minősített többséggel (az összes képviselő kétharmadának szavazatával), tizenkét évre. Az Alkotmánybíróság elnökét az Országgyűlés választja az alkotmánybírók közül. Az Alkotmánybíróság feladata többek között a törvények és bírósági döntések felülvizsgálata Magyarország alkotmánya, az Alaptörvény alapján.

Ombudsman

Az ombudsman más állami szervektől független tisztviselő, a legtöbb országban a parlament választja. Az ombudsman feladata az alapvető jogokkal kapcsolatos sérelmek vizsgálása és annak a parlament, valamint a nyilvánosság elé terjesztése.

Az ombudsman intézményét a svéd abszolutizmus idején XII. Károly király hozta létre annak érdekében, hogy a közigazgatást és a törvénykezést távolléte alatt is ellenőrzése alatt tartsa. Később a svéd alkotmány (1809) már a hatalommegosztás elvéből kiindulva deklarálta a független ombudsman működését.

Emily O'Reilly
európai ombudsman

Számos európai ország átvette az intézményt, általában eltérő elnevezéssel, Magyarországon például alapvető jogok biztosja a neve. Az alapvető jogok biztosát és helyetteseit az Országgyűlés választja hat évre. A helyettesek a jövő nemzedékek érdekeinek, valamint a Magyarországon élő nemzetiségek jogainak védelmét látják el. Az alapvető jogok biztosánál bárki bejelentést tehet, ha alapvető jogait valamelyik hatóság megsértette. A bejelentés alapján az alapvető jogok biztosja vizsgálatot folytat le. Ha az ombudsman a vizsgálat eredményeként megállapítja, hogy alapvető jogokkal kapcsolatos szabálytalanság történt, ajánlást tesz a hatóság részére. Fontos hangsúlyozni, hogy az alapvető jogok biztosja kizárólag iránymutatást tehet, tehát kötelező erejű intézkedéseket, szankciókat nem alkalmazhat. Az ombudsman legfőbb eszköze tulajdonképpen a jogsérelem feltárása és annak a parlament, valamint a nyilvánosság elé terjesztése.

Az Európai Unióban e feladatokat a strasbourgi székhelyű Európai Ombudsman látja el, aki az Unió állampolgárainak és szervezeteinek nyújt segítséget azáltal, hogy az uniós intézményeknél előforduló hivatali visszasságokat vizsgálja ki és békés megoldások keresésével segít a probléma megoldásában.

4. MÉDIA

A modern demokráciákban a jog uralma és az ezt garantáló intézményrendszer mellett kiemelkedő fontosságú a sajtószabadság, a média szabad működése. A média kiemelkedő szerepet játszik a polgárok (anyanyelvükön történő) tájékoztatásában, véleményük kialakításában. A média a nyilvánosság biztosítása révén elősegíti a hatalom ellenőrzését, hiszen így az állampolgárok figyelemmel kísérhetik az állami szervek működésének törvényességét, a politikai döntések indokoltságát. Éppen ezért a sajtó szabadsága minden demokratikus országban kulcsfontosságú, függetlenségét nemcsak az alkotmány, a törvények, hanem nemzetközi egyezmények is garantálják.

Magyarország elismeri és védi a sajtó szabadságát és sokszínűségét, biztosítja a demokratikus közvélemény kialakulásához szükséges szabad tájékoztatás feltételeit. (Magyarország Alaptörvénye)

A sajtó szerepe együtt növekedett a polgári társadalmak fejlődésével. A polgárok egyre erőteljesebben igényelték a független hírforrásokat, szabadon ki akarták fejezni véleményüket egy-egy aktuális kérdésről. Az abszolút monarchiák, később a diktatúrák idején a sajtószabadságért folytatott küzdelem egyike volt az egyik legfontosabb polgári demokratikus követelésnek.

Az első, nyomtatott, magyarországi hírlap a Mercurius Hungaricus volt a Rákóczi-szabadságharc idején. A reformkorban jelent meg az egyik legnagyobb hatású magyar újság, a Pesti Hírlap, melyet Kossuth Lajos szerkesztett. Magyarországon a rendszeres rádióműsorok 1925-ben, míg a rendszeres TV-adások 1957-ben indultak.

A Magyar Rádió épülete az 1956-os forradalomban.

A média hosszú ideig a nyomtatott sajtót jelentette, majd a XX. században elterjedt a rádió, a televízió, majd a XXI. században az internet megjelenése rendezte át a médiapiacot. Szerencsére a világban visszaesett a nyomtatott sajtótermékek értékesített példányszáma, ugyanakkor az interneten egyre nagyobb számban jelennek meg a hagyományos szerkesztőségek által írt on-line újságok és az innovatív hírforrások (blogok, közösségi oldalak).

II. fejezet

EMBERI JOGOK

1. ÁLTALÁNOS TUDNIVALÓK

Az emberi jogok olyan jogok, melyek **minden embert** megilletnek, függetlenül állampolgárságuktól, lakóhelyüktől, vallásuktól, kulturális hátterüktől vagy egyéb helyzetüktől. Az emberhez fűződő alapvető jogoknak tehát mindannyian jogosultjai vagyunk, különbségtétel nélkül.

Az emberi jogok **egyenlő mértékben** illetnek meg minden embert. Ez azt jelenti, hogy az embert megillető egyes jogok tartalma nem csökkenthető, azokat mindenki egyenlő mértékben élvezheti. Például, a nők nemcsak szavazhatnak a választásokon, hanem – a férfiakkal megegyező módon – jelöltként is indulhatnak.

Az ember **nem fosztható meg** alapvető jogaitól, kivéve ha arra törvényben meghatározott okból és törvényes eljárás alapján kerül sor. Például, a szabadsághoz való jog börtönbüntetéssel korlátozható, ha a független bíróság tisztességes eljárásban megállapította, hogy az érintett személy bűncselekményt követett el. Léteznek azonban olyan alapvető jogok is, melyektől az ember semmilyen esetben sem fosztható meg, ilyen például az emberi méltósághoz való jog és a kínzás tilalma.

Az emberi jogok érvényesülésének **feltétele a jogállamiság** megvalósulása; egy olyan államé, ahol az állami szervek és a polgárok egyaránt átlátható és kiszámítható szabályok szerint járnak el. Jogállamban az emberi jogokat alkotmány és törvények rögzítik, melyek pontosan meghatározzák azt is, hogy ki (pl. Alkotmánybíróság, bíróságok, ombudsman) milyen eszközökkel védi az emberi jogokat. A jogállamiság és az emberi jogok érvényesülése tehát egymást feltételezi: nem jogállam az, ahol az alapvető jogok védelme nem valósul meg és ez fordítva is igaz: az emberi jogok védelme nem garantálható akkor, ha a jog uralma nem érvényesül. A jogállam tulajdonképpen az emberi jogok érvényesülésének egyik alapvető feltétele, alapelvekből valósággá téve azokat.

Az emberi jogok tehát jogosultsággal ruháznak fel minket. Annak biztosítása pedig, hogy e jogokat mindannyian élvezhessük, **az állam feladata**. Az államnak egyrészt tartózkodnia kell minden olyan cselekedettől, mellyel megakadályozza az emberi jogok érvényesülését, például senkinek a magánéletébe, lakóhelye megválasztásába nem avatkozhat be önkényesen. Az államnak másrészt az emberi jogok védelmét is biztosítani kell, mely felöleli mind az egyes polgárok, mind a csoportok (pl. nemzetiségek, gyermekek) védelmét az emberi jogokkal kapcsolatos visszaélésekkel szemben, például az állam biztosítja az ombudsmanhoz fordulás jogát bárki számára, ha megsértették alapvető jogait.

Az emberi jogokkal kapcsolatban **nekünk**, polgároknak **is felelősségteljesen kell eljárunk**: saját jogaink gyakorlásakor ügyelnünk kell arra, hogy azzal mások jogait ne sértsük meg.

Az emberi jogok nemzetközi védelme

A két világháború közötti diktatúrák és a II. világháború embertelensége, az ekkor tapasztalt súlyos emberi jogi visszaélések vezettek ahhoz a felismeréshez, hogy az emberi jogok védelme előfeltétele a béke létrejöttének. E felismerés jegyében a II. világháborút követően a világ államai **nemzetközi szervezeteket** hoztak létre az emberi jogok védelme és a tisztességes, demokratikus társadalmak kialakulása céljából, ilyen például az **Egyesült Nemzetek Szervezete** (röviden: ENSZ) és az **Európa Tanács**. Az emberi jogokat felsoroló **nemzetközi egyezmények** többségét ezek a szervezetek alkották meg. A nemzetközi szervezetek aktív módon is fellépnek, hogy az egyezményeikhez csatlakozó államok az alapvető jogok védelmét megfelelő módon biztosítsák.

Az Emberi Jogok Egyetemes Jognyilatkozatát az ENSZ fogadta el 1948-ban, Párizsban. E Nyilatkozat mérföldkő az emberi jogok történetében: **első alkalommal került sor az embert megillető alapvető jogok írásba foglalására** egy általános, nemzetközi szinten. A Nyilatkozat elkészítésében a világ minden régiója (Afrika, Amerika, Ausztrália, Ázsia és Európa) képviseltette magát a különböző jogi és kulturális különbségekre tekintet nélkül.

A képen Eleanor Roosevelt látható az Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozatával. A Nyilatkozat megszövegezésével kapcsolatos bizottsági munkát Roosevelt irányította.

A világ jelentős részét érintő nemzetközi egyezmények mellett az egyes régiók is létrehoztak emberi jogokat deklaráló nyilatkozatokat, Európában kiemelt jelentőséggel bír **az Emberi Jogok Európai Egyezménye**. Az Egyezményt az **Európa Tanács** fogadta el 1950-ben, Rómában. Az Egyezményt az Európa Tanács minden tagállama ratifikálta, köztük Magyarország, Románia, Szerbia és Ukrajna is. Az Egyezmény felsorolja az embereket megillető alapvető jogokat. Ezen túlmenően az Egyezmény létrehozta **az Emberi Jogok Európai Bíróságát** is az emberi jogok védelme céljából.

Az **Európai Unió** is fontosnak tartja az alapvető jogok garantálását. Az **Alapjogi Charta** felsorolja azokat az alapvető jogokat, amelyeket az Európai Uniónak és a tagállamoknak tiszteletben kell tartaniuk.

Kihez fordulhatsz, ha megsértették alapvető jogaidat?

- Beszélj szüleiddel, tanárainddal;
- Kérj segítséget a rendőrségtől vagy más, hazai szervtől, például ombudsmantól vagy
- az Emberi Jogok Európai Bíróság elé is viheted az ügyedet, az alábbi feltételekkel.

Az Emberi Jogok Európai Bíróságához fordulhatsz, ha az Egyezményben foglalt alapvető jogod valamelyik, Egyezményt aláíró állam megsértette.

A Bírósághoz fordulás **előfeltétele**, hogy **nemzeti szinten minden jogorvoslati lehetőséggel** élj. A beadványt a végleges nemzeti döntést követő **6 hónap belül** lehet benyújtani, az ezt követően előterjesztett kérelmekkel a Bíróság nem foglalkozhat.

Milyen döntést hozhat az Emberi Jogok Európai Bírósága?

Ha a Bíróság a beadványt elfogadhatónak ítéli, megkísérli elérni az ügy békés rendezését. Amennyiben ez lehetetlennek bizonyul, a Bíróság **ítéletet** hoz.

A Bíróság ítélete **kötelező** érvényű. Ha a Bíróság megállapította, hogy jogsértés történt, megfelelő elégtételre kötelezi a jogsértő államot (pl. kártérítés, perújrafelvétel). Az Európa Tanács később ellenőrzi az ítéletben foglaltak megvalósulását, így például azt, hogy az, akinek alapvető jogát megsértették, teljes elégtételt kapott-e, valamint azt, hogy a jogsértő állam tett-e olyan intézkedést, mellyel megakadályozhatóak a további jogsértések (pl. jogszabályok módosítása).

2. AZ EMBER JOGI STÁTUSZÁT MEGALAPOZÓ JOGOK

Az emberi jogok egy csoportját alkotják az ember jogi státuszát megalapozó jogok, melyek az egyén szabadságát, autonómiáját védik. Ezek a legkorábban megfogalmazódott emberi jogok, az alkotmányok túlnyomó többsége ma is ezekkel a jogokkal kezdődik. Az ember jogi státuszát megalapozó jog többek között az élethez való jog, az emberi méltósághoz való jog, az személyes szabadsághoz való jog és az állampolgársághoz való jog.

Élethez való jog

Az élethez való jog **az emberi élet védelmét** jelenti. Számos jog akár teljes egészében elvehető, majd visszaszerezhető. Ezzel szemben az élethez való jog csak elvehető, mégpedig visszafordíthatatlanul, mellyel egyúttal az ember minden más joga is megszűnik. Éppen ezért az élethez való jog „anyajog”, **minden más emberi jog megvalósulásának előfeltétele**. Kivételes esetekben korlátozható, például jogos önvédelem esetén.

Érdekesség

A szenvedő, gyógyíthatatlan beteg halálba segítése, az úgynevezett eutanázia esetén a beteg méltósághoz való joga és élethez való joga „konkurál”. Jogunk van-e méltóságteljes halálhoz súlyos betegség esetén vagy ekkor is érvényesül az emberi élet védelme?

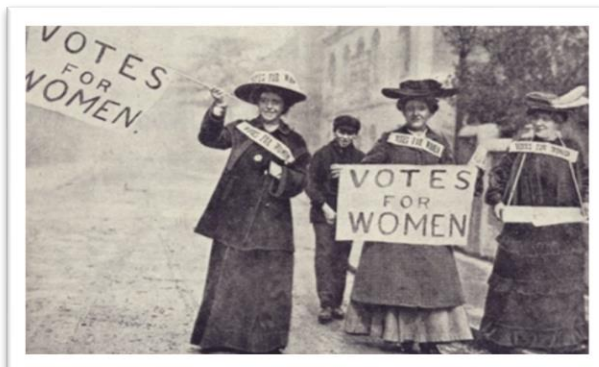
Magyarországon a passzív eutanázia engedélyezett. Ez azt jelenti, hogy a beteg visszautasíthatja az orvosi kezelést, ha olyan, gyógyíthatatlan betegségben szenved, amely rövid időn belül halálhoz vezet.

Az élethez és az emberi méltósághoz való joghoz szorosan kapcsolódik a halálbüntetés és az abortusz kérdése is.

Méltósághoz való jog

Az ember különbözhet másoktól hivatása, képzettsége stb. alapján. A jog azonban nem tehet különbséget az emberek értéke között, **mindenki egyenlő méltóságú**, függetlenül fizikai vagy szellemi tulajdonságaitól. A méltósághoz való jog **emberi** mivoltunkat fejezi ki, azt jelenti, hogy az ember nem válhat eszközzé vagy tárggyá.

A méltósághoz való jog is „**anyajog**”, hiszen számos más emberi jogot csak akkor élvezhetünk, ha az emberi méltóság védelme megvalósul (például a kínzás, valamint a rabszolgaság tilalma). A méltósághoz való jogból következik az is, hogy **mindannyiunkat ugyanazok az emberi jogok** illetnek meg, **különbségtétel** (pl. nem, nyelv, vallás) **nélkül**.

Érdekesség

A képen politikai egyenjogúságért, elsősorban választójogért harcoló szüfrazsettek láthatók. A **nők egyenjogúsításának** igénye a felvilágosodás hatására, a 18. század második felében jelent meg. **1869-ben Wyoming amerikai állam döntött először a nőkre is kiterjedő általános szavazójog bevezetéséről**, míg Svájcban csak 1971-ben kaptak választójogot a nők.

3. A SZEMÉLY IDENTITÁSÁT VÉDŐ JOGOK

Megkülönböztetés tilalma

A megkülönböztetés tilalma szerint a jognak mindenkit egyenlőként kell kezelnie, bármely (például faj, szín, nem, fogyatékoság, nyelv, vallás, politikai vagy más vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás szerinti) megkülönböztetés nélkül.

Nem minden megkülönböztetés tilalmazott azonban általános jelleggel, hiszen bizonyos esetekben az államnak feladata a valódi egyenlőség biztosítása, mely a hátrányos helyzetben lévők támogatásával valósul meg, ez az úgynevezett pozitív diszkrimináció.

A megkülönböztetés akkor tilalmazott tehát, ha arra önkényesen, ésszerű indok nélkül kerül sor. A megkülönböztetés tiltott formája valósul meg például egy olyan álláshirdetés esetén, amely szerint tolmácként kizárólag 30 év alatti munkatársat kívánnak alkalmazni, holott ennek a korlátozásnak semmilyen ésszerű indoka nincs.

Magyarországon (az ombudsman és a bíróság mellett) az Egyenlő Bánásmód Hatósághoz fordulhat az, akit hátrányos megkülönböztetés ér.

4. SZEMÉLYES SZABADSÁG BIZTOSÍTÉKA

Szabadsághoz és biztonsághoz való jog

E jog szerint mindannyiunknak joga van a szabadsághoz és a biztonsághoz. Az embert szabadságától kizárólag törvényben meghatározott okból, tisztességes eljárás alapján lehet megfosztani. Például börtönbüntetést akkor lehet kiszabni, ha a független bírák bűncselekmény elkövetését állapították meg egy olyan, tisztességes eljárásban, ahol a vádlott védelemhez és tájékoztatáshoz való joga érvényesül.

5. POLITIKAI SZABADSÁGJOGOK

A demokratikus államokban **alapvető fontosságú** a politikai szabadságjogok garantálása, hiszen e jogok elősegítik a közösséget érintő információk, hírek megismerését és az ezzel kapcsolatos **vélemények egymással való megosztását**, párbeszéd, vita kialakítását.

A politikai szabadságjogok közé sorolható többek között a sajtószabadság, a véleménynyilvánítás szabadsága, a tájékozódáshoz való jog és a gyülekezési szabadság.

Véleménynyilvánítás szabadsága

E jog a vélemény közlésének szabadságát jelenti: **gondolatainkat** szabadon megfogalmazhatjuk, egyúttal azokat **másokkal megosztathatjuk**. A véleményszabadság a közösség fejlődéséhez is hozzájárul azzal, hogy lehetővé teszi az információk, hírek megosztását, a különböző eszmék szabad kifejtését. A véleményszabadság tehát alapvető fontosságú **a közösség véleményének kialakításában**, formálásában.

A véleménynyilvánítás szabadsága **minden közlés szabadságát** magában foglalja, **függetlenül annak értékétől**, erkölcsi minőségétől és legtöbbször valóságtartalmától is. A véleményszabadság **kivételes esetekben, mások jogainak garantálása** vagy a társadalom védelme **érdekében korlátozható** (pl. mások becsületének, jó hírnevének vagy a köznyugalom védelme érdekében).

Információs jogok

A megalapozott véleménynyilvánításhoz nélkülözhetetlen a tájékozódás, **a közérdekű információkhoz való szabad hozzáférés**.

A tájékozódáshoz való jog keretében kizárólag az állam működésével kapcsolatos adatok ismerhetők meg, **a polgárok személyes adatai** (pl. név, lakcím) **védelem alatt állnak**.

Gyülekezési szabadság

A gyülekezési szabadság azt jelenti, hogy a polgárok közösen véleményt alakíthatnak ki és véleményüknek hangot is adhatnak együtt, egy **békés célú összejöveten**. A polgárok a gyülekezési jog gyakorlásakor legtöbbször a politikai döntéshozókra akarnak hatást gyakorolni.

6. A NEMZETI KISEBBSÉGEK JOGAI

A világ legtöbb államában, így Magyarországon és a szomszédos államokban is élnek nemzeti kisebbségek. A legutóbbi népszámlálási adatok szerint Erdélyben, a Felvidéken, Vajdaságban, Kárpátalján, Horvátországban, a Muravidéken, valamint Burgenlandban mintegy **2,2 millió magyar** él.

Nem létezik általános, mindenki által elfogadott definíció arra vonatkozóan, hogy mely népcsoport minősül nemzetiségnek. Abban azonban egyetértés mutatkozik, hogy a különböző nemzetiségek közös jellemzője, hogy sajátos, a többségi nemzettől eltérő **nyelvel, kultúrával, hagyományokkal**, esetleg eltérő **vallással** rendelkeznek, évszázadok óta egyazon területen élnek és jelenleg számszerű kisebbségben vannak a többségi nemzethez

képest. Különbséget kell tehát tenni a történelmileg kialakult nemzeti kisebbségek (nemzetiségek) és a bevándorlók között.

A nemzeti kisebbségek jogainak az emberi jogok védelmének részét képezi, de sajátos, a többségi társadalomhoz tartozóktól eltérő helyzetük miatt speciális jogokat kell biztosítani részükre. A kisebbségi jogok célja **a kisebbségi lét és az önazonosság védelme**. Napjainkban elfogadott álláspont, hogy a nemzeti kisebbségek helyzete nem az állam belügye, hanem a nemzetközi együttműködés keretébe tartozik.

A nemzetközi egyezmények közül a legfontosabb az Európa Tanács keretében elfogadott **Nemzeti Kisebbségek Védelméről szóló Keretegyezmény** (röviden: Keretegyezmény), valamint a **Regionális vagy Kisebbségi Nyelvek Európai Chartája** (röviden: Nyelvi Charta). A Keretegyezmény az első többoldalú, nemzetközi jogilag kötelező dokumentum, amely teljes egészében a nemzeti kisebbségek jogaival foglalkozik (ld. lent), a Nyelvi Charta pedig a kisebbségi vagy regionális nyelveket védi – egyebek mellett – az oktatás, a közigazgatás, a média, a kultúra területén. Magyarország és a szomszédos államok mindkét nemzetközi jogi egyezményt magukra nézve kötelezőnek ismerték el.

A fent már említett jogok közül a következők a legfontosabbak:

1. **identitásválasztás szabadsága:** mindenki maga megválaszthatja nemzetiségi hovatartozását; annak megvállása vagy elhallgatása miatt nem érheti semmilyen hátrány;
2. **diszkrimináció tilalma:** nemzetiségi hovatartozása miatt senki sem érhet hátrányos megkülönböztetés;
3. **nyelvhasználat:** saját nyelvüket használhatják az élet legkülönfélébb területein, a magánéletben és nyilvánosan, szóban és írásban; így például család- és utónevüket saját nyelvükön használhatják, a nyilvánosság számára látható feliratokat helyezhetnek ki ezen anyanyelven, használhatják hagyományos helységneveiket, utcaneveket és egyéb földrajzi kiírásokat; fontos, hogy a hivatali érintkezés során, a hatósági eljárásokban is biztosítsák számukra az anyanyelvhasználatot;
4. **oktatási jogok:** a nemzetiségi önazonosság megőrzése szempontjából alapvető jelentősége van az anyanyelven történő oktatásnak; a legelőnyösebb, ha a nemzetiségek saját oktatási intézményeket tarthatnak fenn;
5. **tömegtájékoztatási eszközök:** a közszolgálati rádióban és televízióban műsoridőt kell biztosítani a nemzetiség nyelvén történő sugárzásra, de a média területén is az a legelőnyösebb megoldás, ha nemzeti kisebbségek saját médiaszolgáltatóval rendelkeznek; fontos az is, hogy az állam segítse elő az anyaországból sugárzott rádió- és televízió-műsorok vételét;
6. **részvétel a közéletben:** az államok sajátos megoldásokat alkalmazhatnak annak érdekében, hogy biztosítsák a nemzetiségek számára a közéletben történő hatékony részvételt. Magyarországon és Szerbiában például a nemzetiségek kedvezményes módon szerezhetnek mandátumot a parlamenti választásokon, Szlovéniában és Horvátországban pedig külön képviselői helyet tartanak fenn számukra. Néhány államban (Magyarországon, Szerbiában, Szlovéniában, Horvátországban) az őket megillető jogosultságok érvényesítésére saját kisebbségi önkormányzatokat is alapíthatnak, amelyek fontos feladatokkal rendelkeznek az oktatás, a kultúra vagy a nyelvhasználat terén (például saját intézményt alapítanak, illetve tartanak fenn).

7. GYERMEKJOGOK

A gyermekeket is megillet minden, fent felsorolt emberi jog. Mindezek mellett a gyermekek különleges segítségre és támogatásra is jogosultak. Ezekre a **különleges jogokra minden gyermek** ugyanolyan mértékben, bármilyen megkülönböztetés nélkül **jogosult**. Természetesen itt is érvényesül az a szabály, hogy ezeket a jogokat úgy lehet gyakorolni, hogy **mások jogai ne sérüljenek**.

A gyermekjogokat többek között a **Gyermekek Jogairól szóló ENSZ Egyezmény** tartalmazza, mely egyúttal felöleli azokat az intézkedéseket is, amelyeket az államnak kell megtennie a gyermekek védelme érdekében. Azt, hogy az Egyezményt aláíró tagállamok megfelelően biztosítják-e a gyermekjogok védelmét, az ENSZ **Gyermekek Jogainak Bizottsága** ellenőrzi.

Milyen különleges jogaid vannak?

Gyermekeként jogod van a **védelemhez és biztonsághoz**. Jogod van arra, hogy védjék az érdekeidet minden téged érintő kérdésben.

Védelem jár minden testi és lelki **erőszak ellen**. Az Egyezményt aláíró államoknak biztosítaniuk kell, hogy erőszakos cselekmény esetén védelemben részesülj, ez magában foglalja **az erőszakos cselekmény bejelentésének lehetőségét, vizsgálatát**, szükség szerint akár bírói beavatkozást is.

Jogod van olyan **oktatáshoz**, mely elősegíti személyiséged fejlesztését. Jogod van ahhoz, hogy megtanítsák számodra, hogy hogyan élj felelősségteljes polgárként egy demokratikus, szabad társadalomban, a **megértés és béke** szellemében.

Jogod van ahhoz, hogy **megismerd a szüleidet**, és ahhoz, hogy **ők neveljenek fel**. Szüleid kötelessége, hogy biztosítsák számodra a fejlődéshez szükséges környezetet. Ha külön élsz szüleidtől, jogod van a velük való **rendszeres** kapcsolattartásra, **találkozásra**.

Jogod van a téged érintő kérdésben **véleménynyilvánításra** és arra, hogy ezt figyelembe vegyék.

Jogod van a **neved és az állampolgárságod megtartásához**. Ha valamilyen nemzeti vagy vallási kisebbséghez tartozol, jogod van ahhoz, hogy saját kultúrád szerint élj, gyakorold a vallásodat és a saját közösséged nyelvét használd.

III. fejezet
ÁLLAMPOLGÁRSÁG

1. BEVEZETÉS

Amikor az állami főhatalomról (más néven: állami szuverenitásról) beszélünk, két kérdést kell feltennünk: „Hol?” és „Kik felett?”. Az állami szuverenitás ugyanis egy jól körülhatárolható földrajzi területen élő lakosság (vagyis az állampolgárok) feletti hatalomgyakorlást jelent.

Az állampolgárság az állam és a személy közötti legszorosabb kapcsolat. A legszélesebb jogok és kötelezettségek az állampolgársághoz kötődnek: az államtól az állampolgár a lehető legtöbbet várhatja el, a lehető legtöbbet kell adnia, azonban természetesen ennek fordítva is így kell működnie.

2. AZ ÁLLAMPOLGÁRSÁG LÉTREJÖTTE

Születés

Állampolgárságot elsősorban születéssel szerzünk. Ezen belül szükséges megkülönböztetni a „ius sanguinis” és a „ius soli” elveket.

A „ius sanguinis”, vagyis vérségi elv az állampolgárság keletkezését a leszármazásra alapítja. Leginkább az európai országokra jellemző. Magyarország Alaptörvénye kimondja: születésével a magyar állampolgár gyermeke magyar állampolgár. A vérségi elv nem tesz különbséget aközött, hogy melyik szülőktől származtatódik az állampolgárság, mindkét szülő jogán örökölhető a státusz.

A „ius soli” elve elsősorban tengerentúli, hagyományosan sok bevándorlót befogadó államokban él, azonban kiegészítő szabályként jelen van a magyar jogrendszerben is: a bizonytalan leszármazási háttérrel rendelkező, vagy hontalan szülőktől származó gyermekek, amennyiben Magyarország területén születnek, magyar állampolgárrá válnak.

Honosítás

A törvényi feltételeknek megfelelő személyek – a kérelmük elfogadása után – honosítással szerzik meg a magyar állampolgárságot. Az állam-polgárság az állampolgársági eskü vagy fogadalom letételével jön létre.

a) Honosítás magyarországi lakóhellyel

A kérelmezőnek meghatározott időtartamú (egyéb feltételektől függően 3, 5, vagy 8 év) magyarországi tartózkodást, büntetlen előéletet kell igazolni. A kérelmezőnek nyilatkozni kell arról is, hogy Magyarországon megélhetése biztosított, megfelelő jövedelemmel, lakhatással rendelkezik. A leendő magyar állampolgárnak igazolnia kell, hogy alkotmányos alapismeretekből magyar nyelven eredményes vizsgát tett (vagy ez alól a törvény alapján mentesül). A honosítás Magyarország közbiztonságát és nemzetbiztonságát nem sértheti.

b) Az egyszerűsített honosítási eljárás

Az egyszerűsített honosítás segítségével az szerezhetheti a magyar állampolgárságot, aki bizonyítani tudja, hogy maradéktalanul megfelel a következő feltételeknek:

1. ő vagy felmenője korábban magyar állampolgár volt,
2. beszéli a magyar nyelvet,
3. a magyar jog szerint büntetlen előéletű, büntetőeljárás nincs ellene folyamatban, és honosítása nem sérti Magyarország közbiztonságát, nemzetbiztonságát.

Vagyis az egyszerűsített honosítási eljárás során nincs szükség magyarországi lakóhely létesítésére és az alkotmányos alapismeretek vizsga letételére sem.

A kérelmezőnek a következő iratokat kell benyújtania:

- születési anyakönyvi kivonat,
- családi állapotát igazoló okirat (például házassági anyakönyvi kivonat),
- az egykori magyar állampolgárságot igazoló dokumentumok (például például a felmenők születési anyakönyvi kivonatai, plébánosi, lelkipásztori igazolás vagy régi magyar iskolai bizonyítvány, katonakönyv).

Az egyszerűsített honosítási kérelem-nyomtatvány magában foglalja az önéletrajzot, az esetleges névmódosítási kérelmet, továbbá a kérelemhez mellékelni kell egy darab igazolványképet is.

Az idegen nyelvű okiratokat hiteles magyar nyelvű fordítással, és (ha ennek elháríthatatlan akadálya nincs) diplomáciai felülhitelesítéssel ellátva kell az állampolgársági kérelemhez csatolni.

A kérelmet be lehet nyújtani

- a fővárosi és megyei kormányhivatal járási (fővárosi kerületi) hivatalainál,
- a magyar külképviseleteken a magyar konzuli tisztviselőknél,
- a Kormányablakoknál.

Az egyszerűsített honosítási eljárás során a magyar állampolgárságot bizonyos feltételek mellett (legalább 10 éves házasság vagy legalább 5 éves házasság és egy közös gyerek) a magyar állampolgárságú felmenőkkel nem rendelkező házastárs is kérelmezheti, amennyiben magyar nyelvtudását bizonyítja.

A kérelmekről a Miniszterelnökséget vezető miniszter vagy a miniszterelnök általános helyettese előterjesztése alapján a köztársasági elnök dönt. A folyamat kb. 4-5 hónapot vesz igénybe a kérelem benyújtásától számítva.

A kérelmező a magyar állampolgárságot az eskü vagy fogadalom letételének napján szerzi meg.

Visszahonosítás

A visszahonosítás jogintézményével azok a kérelmezők élhetnek, akik korábban rendelkeztek már magyar állampolgársággal, de az valamilyen okból megszűnt, elvesztették. Esetükben az egyszerűsített honosítási eljáráshoz hasonlóan nem követelmény a meghatározott idejű magyarországi lakás, nyelvtudásukat alkotmányos alapismeretek vizsga nélkül bizonyíthatják.

Nyilatkozat

Különleges esetekben nyilatkozattal is lehet magyar állampolgárságot keletkeztetni. Ezzel – többek között – azoknak a jogait állítják vissza, akiket a kommunista diktatúra jogellenesen fosztott meg magyar állampolgárságától, vagy magyar állampolgár anyától és külföldi állampolgár apától születtek, és a korábbi szabályozás alapján nem kaptak magyar állampolgárságot.

3. AZ ÁLLAMPOLGÁRSÁG IGAZOLÁSA

Az államnak biztosítani kell annak lehetőségét, hogy a magyar állampolgár a magyar állampolgárságát valamilyen formában (valamilyen okmánnyal) igazolni is tudja. Ez lehet:

- érvényes magyar személyazonosító igazolvány,
- érvényes (vagy legfeljebb egy éve lejárt) magyar útlevel,
- érvényes állampolgársági bizonyítvány,
- honosítási okirat,
- a személyiadat- és lakcímnnyilvántartás.

4. AZ ÁLLAMPOLGÁRSÁG MEGSZŪNÉSE

Az állampolgárság megszűnhet lemondással vagy visszavonással. Amíg a lemondás az egyén kezdeményezésén alapul, addig a visszavonás mögött minden esetben megjelenik az állami reakció, amelynek alapja a korábbi állampolgársági eljárás során tanúsított csalárd magatartás.

IV. fejezet
VÁLASZTÁS, VÁLASZTÓJOG,
VÁLASZTÓJOGI RENDSZEREK

1. ÁLTALÁNOS TUDNIVALÓK

Demokráciában a közösség minden választójoggal rendelkező tagja részt vehet a közügyek eldöntésében.

Emlékeztető

A demokráciának két formája van:

- 1. Közvetett, képviseleti demokrácia** (pl. az országgyűlési képviselők megválasztása): a választópolgárok által megválasztott képviselők hozzák meg a közügyekkel kapcsolatos döntéseket;
- 2. Közvetlen demokrácia** (pl. népszavazás): a választópolgárok közvetlenül dönthetnek közügyekkel kapcsolatos kérdésekben. A mai demokráciákban kivételes hatalomgyakorlási forma, a képviseleti demokrácia kiegészítésére szolgál.

Képviseleti demokrácia esetén a választópolgárok **általános és egyenlő választójog** alapján, **közvetlen és titkos szavazással** választják meg a képviselőket. Választásokat **rendszeres időközönként** kell tartani, így a választópolgárok időről-időre újra dönthetnek az őket képviselők személyéről.

1. Általános választójog

Az általános választójog azt jelenti, hogy minden embernek joga van

- a) szavazni (aktív választójog)
- b) a választásokon jelöltként indulni (passzív választójog)

A választójog azonban feltételekhez kötött:

Életkor. A szavazáshoz és a választhatósághoz való jog alsó korhatárát meg kell határozni, hiszen mind a szavazás, mind a jelöltként való indulás komoly, megfontolt döntést, egyfajta érettséget igényel. A legtöbb országban a felnőttkor elérésével nyílik meg a lehetőség a választásra és a választhatóságra (Magyarországon is – **18 éves kortól**), azonban vannak olyan országok, ahol a polgárok ennél fiatalabb korban választójogosulttá válnak (pl. Ausztriában 16 éves kortól).

Állampolgárság. Általában azok vehetnek részt a választásokon, akik az adott állam állampolgárai. Az önkormányzati választásokon azonban indokolt, hogy az adott településen élő közösség minden tagja szavazhasson, azok is, akik más ország állampolgárai.

Lakóhely. A választáson való részvétel feltétele lehet a lakóhely megléte. A lakóhely ebben az esetben a hatóságoknak bejelentett lakcímet jelenti.

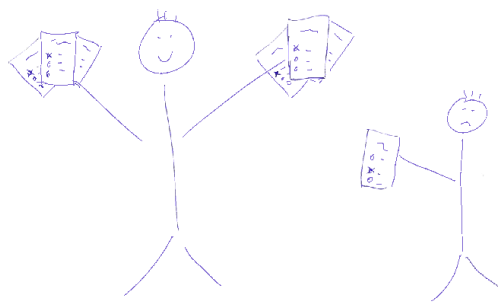
Kizárás a választójogból. Kivételes esetekben előfordul, hogy a fenti feltételek teljesülése ellenére sem rendelkezik valaki választójoggal. Ez azonban kizárólag – törvény szerint hozott – bírósági döntés alapján lehetséges, mentális zavar vagy súlyos bűncselekmény elkövetése miatt.

2. Egyenlő választójog

Az egyenlő választójog az alábbi elveket foglalja magában.

A. Minden választópolgárnak egy szavazata van (vagy ha a választási rendszer a választópolgárnak több szavazatot biztosít, minden választópolgárnak ugyanannyi szavazata kell, hogy legyen). Ez az elv a választópolgárok egyenlőségét fejezi ki.

B. Minden szavazat ugyanennyit ér, azaz az egyik választópolgár szavazata ugyanannyira számít, mint a másiké. Ez azt jelenti, hogy a választópolgárok száma választókerületenként a lehető legkisebb mértékben térhet el egymástól, így minden megválasztott képviselő közel azonos számú polgárt képvisel. Gyakorlati példán bemutatva: ha 2 tagú diákönkormányzatot választ egy 8 osztályos iskola úgy, hogy az egyik tagot a 8. osztályosok választják (pl. 100 tanuló), a másikat pedig az 1-7. osztályosok (700 tanuló), akkor egy nyolcadikos szavazata 7x annyit ér, mint a többieké (hiszen az ő szavazata 100-ból egy, azaz $1/100$, míg a többieké 700-ból egy, azaz $1/700$).

3. Szabad választás

Szabad választáson a választópolgárok hangot adhatnak véleményüknek, ez magában foglalja például a választási gyűléseken való részvételt vagy a médiában vélemény kifejtését. A választópolgárok ezen jogát mindenki számára részrehajlástól mentesen biztosítani kell.

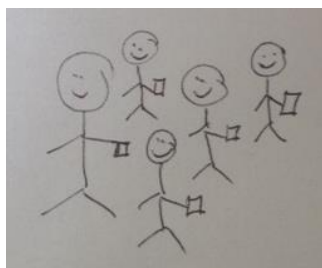
Másfelől ez az elv jelenti a tiszta, csalástól mentes választás biztosítását. Ez garantálható többek között egyszerű, átlátható szabályokkal (pl. egyértelmű, hogy hogyan adhatom le a szavazatomat), valamint szavazófülke használatával (így a szavazat titkos marad).

4. Titkos szavazás

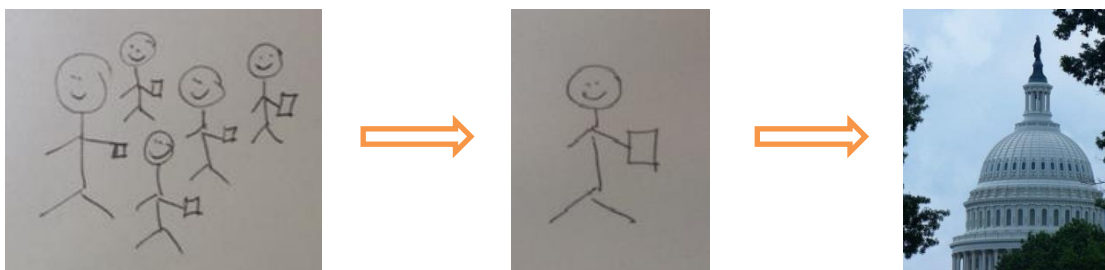
Ez az elv egyaránt jelenti a **szavazat**, másfelől a **szavazáson megjelentek névsorának** titkosságát. A választópolgár számára a szavazás titkossága nem csak **jog**, hanem **kötelesség**. A szavazás titkossága garantálja, hogy ne lehessen a szavazatot az azt leadó személyhez kötni, és ezáltal minden választópolgár külső befolyástól (kényszer, fenyegetés) mentesen szavazhasson. A családdal történő szavazás és minden olyan egyéb módja a szavazásnak, mely során az egyik szavazó kontrollálhatja a másik szavazót, tiltott.

5. Közvetlen szavazás

Közvetlen szavazásról beszélünk, ha a választópolgárok **közvetlenül a jelöltre** adhatják le szavazatukat. A közvetlen szavazás esetén jut érvényre leginkább a választópolgár akaratja, hiszen ebben az esetben ő maga dönti el, hogy melyik képviselőt tartja legalkalmasabbnak a közügyek vitelére.

Egyes országokban a **közvetett választás** változatait is alkalmazzák, mint például az Egyesült Államokban, ahol a választópolgárok ún. választási megbízottakra, elektorokra szavaznak, és a megválasztott elektorok lesznek jogosultak ténylegesen szavazni az amerikai elnök személyére.

Érdekesség

Az Amerikai Egyesült Államok legutóbbi elnökválasztására 2016. november 8-án (kedden) került sor. Az amerikai elnökválasztás az ún. elnöki előválasztással kezdődik, mely során a nagy pártok megnevezik elnökjelöltjeiket. A jelöltek szokás szerint több, országosan közvetített, nyilvános vitában ütköznek meg, és hosszasan kampányolnak, elsősorban az ingaállamokban, a bizonytalan szavazók meggyőzése érdekében.

Az elnökválasztás napján a választópolgárok nem közvetlenül az elnökjelöltekre, hanem az őket támogató választási megbízottakra (elektorokra) szavazhatnak. Minden államban annyi elektor választható, ahány hellyel az állam a Kongresszusban rendelkezik (pl. Kaliforniában 55, New Hampshire-ben 4 elektor választható). Ezt követően a megválasztott elektorok saját meggyőződésük szerint szavaznak az elnökjelöltre. Az lesz az elnök, aki a szavazatok több mint felét elnyerte (min. 270 szavazat). A megválasztott elnök, Donald Trump 2017 januárjában lépett hivatalba.

6. Egyéb feltételek

A demokratikus választások alapfeltétele az **alapvető jogok** (pl. gyülekezési jog, véleményszabadság) tisztelete és a **kiszámítható szabályok** megléte (pl. azok pillanatnyi politikai érdekek miatt ne legyenek megváltoztathatóak). Fontos az is, hogy a választással kapcsolatos feladatokat **független, szaktudással rendelkező tisztviselők** lássák el.

Magyarországon a választások szervezésével kapcsolatos feladatokat független szerv, a **Nemzeti Választási Iroda** látja el. A függetlenség garanciája többek között, hogy vezetőjét a **köztársasági elnök** nevezi ki a parlamenti ciklustól (4 év) eltérő időtartamra (9 évre) és ún. összeférhetetlenségi szabályok vonatkoznak rá (pl. nem lehet tagja pártnak). Feladatot **kizárólag** parlamenti többség által elfogadott **törvény** határozhatja meg az Iroda számára.

Előfordulhat, hogy a választás során a választópolgárok vagy pártok valamilyen szabálytalanságra lesznek figyelmesek (pl. a szavazatokat helytelenül számolták meg). Ebben az esetben fontos, hogy legyen egy olyan **fórum** (pl. választási bizottság, bíróság), amely ezeket a **szabálytalanságokat** rövid időn belül **kivizsgálja** és orvosolja.

A legtöbb országban lehetőség van arra is, hogy **megfigyelők** ellenőrizzék azt, hogy a választások során valamennyi szabályt betartanak-e. A megfigyelés kizárólag a választás folyamatára összpontosít, nem érdekelt semmilyen konkrét választási eredményben, és az eredményekkel csak abból a szempontból foglalkozik, hogy azokat tisztességesen és pontosan állapították-e meg.

2. VÁLASZTÁSI RENDSZEREK

A választási rendszer a választáson leadott **szavazatokat** képviselői helyekké, azaz **mandátumokká** alakítja át, melyeket a választáson induló szervezetek és jelöltek között osztanak ki.

A választási rendszerek típusai

Az általános választójog kialakulásának hajnalán **többségi** választási rendszerek jöttek létre (Anglia, Franciaország). Ennek lényege, hogy az országot választókerületekre osztják, és a választókerületekben megválasztanak egy-egy képviselőt. Minden választókerületben az a jelölt lesz a képviselő, aki a legtöbb szavazatot kapja.

Érdekesség

A többségi rendszerek jellemzője, hogy az egyes pártok jelöltjeire leadott szavazatok aránya jelentős mértékben eltér az általuk megszerzett képviselői helyek arányától, ezért a választás eredménye aránytalan lesz a leadott szavazatokhoz képest.

Ha például egy országban 10 tagú parlamentet választanak, akkor 10 választókerületet kell kialakítani, amelyekben 1-1 képviselőt választanak. Ha „A” párt jelöltjei minden választókerületben csak 1 szavazattal legyőzik „B” párt jelöltjeit, akkor mind a 10 képviselői helyet ennek a pártnak a politikusai szerzik meg, annak ellenére, hogy összességében csak a szavazatok alig több mint felét érték el:

választókerület	„A” párt jelöltjére leadott szavazatok	„B” párt jelöltjére leadott szavazatok
1.	51	50
2.	51	50
3.	51	50
4.	51	50
5.	51	50
6.	51	50
7.	51	50
8.	51	50
9.	51	50
10.	51	50
<i>összes szavazat</i>	<i>510</i>	<i>500</i>

A többségi rendszer aránytalanságának kiküszöbölése érdekében a 20. század elejétől a választási rendszerek kialakításakor egyre nagyobb hangsúlyt kapott az **arányosság** elve. Ennek lényege, hogy – az igazságosság jegyében – a képviselői helyek pártok közötti elosztása olyan arányban történjen, amilyen arányban a szavazatok megoszlának a pártok között. Ha például egy párt a szavazatok 35%-át szerzi meg, akkor a képviselői mandátumokból is 35%-kal (vagy legalábbis ahhoz közelítő arányban) részesüljön. Ez legegyszerűbben listás választással érhető el.

A választási rendszerek legfontosabb hatásai

A többségi és az arányos választási rendszerek különbözőképpen befolyásolhatják, hogy milyen parlamenti működés és politikai kultúra alakul ki.

többségi választási rendszerek	arányos választási rendszerek
a nagyobb pártoknak kedvez, a kis pártok számára szinte lehetetlen a mandátumszerzés	nem részesít előnyben egyetlen pártot sem
nem képes arányos képviseletet biztosítani (de ha a szavazatok éppen úgy oszlanak meg, akkor véletlenszerűen kialakulhat arányos képviselet is)	arányos képviseletet biztosít
általában stabil többséget biztosít a győztes párt számára, ezzel biztosítja a kormányzó-képességet	az arányos képviselet miatt sok kicsi párt kerülhet a parlamentbe, ha a választók szavazataikat sok kicsi pártra adják le – emiatt a parlament kevésbé lehet működőképes, koalíciós csatározások, kormányválságok követhetik egymást
a kormányzó párttöbbség konszenzuskényszer nélkül érvényesítheti akaratát, vagyis az alkotmányi és törvényi keretek között bármit megszavazhat, hiszen nincs koalíciós kényszer; ez kedvez az „erőpolitizálásnak”, ugyanakkor egyértelmű felelősséget is teremt	a konszenzusos demokrácia felé tereli a politikai kultúrát, hiszen a kormányzáshoz a koalíciós partnerek együttműködése szükséges; az esetleges viták, feszültségek azonban fékezhetik a hatékony működést

Az arányos választási rendszerekben a kis pártok kizárására, és ezzel a parlamenti működőképesség elősegítésére gyakran alkalmaznak mandátumszerzési küszöböt. Ennek célja, hogy azok a pártok, amelyek a küszöbnél (pl. 5%) kevesebb szavazatot kapnak, azaz túl alacsony a társadalmi támogatottságuk, ne juthassanak be a parlamentbe.

3. ORSZÁGGYŰLÉSI VÁLASZTÁSOK MAGYARORSZÁGON

Magyarországon a **törvényhozó hatalmat** a választópolgárok által **közvetlenül** választott **199** tagú Országgyűlés gyakorolja. Az országgyűlési választásokra négyévente, áprilisban vagy májusban kerül sor (kivéve az Országgyűlés feloszlása vagy feloszlata esetén).

Kik szavazhatnak a magyarországi országgyűlési választásokon?

Az országgyűlési választásokon **a lakcímétől függetlenül** minden **magyar állampolgár** részt vehet:

- aki Magyarországon él és
- a külföldi magyar állampolgárok is, **ha regisztráltak** a választói névjegyzékbe.

A választás vegyes választási rendszerben zajlik, a jelöltek két módon juthatnak be a Parlamentbe: egyéni választókerületekből és országos listáról.

1. Mandátumszerzés egyéni választókerületekből – 106 fő

A választáson az ország 106 egyéni választókerületből áll. Minden választókerületben egy képviselő választható. A választókerületben **az a jelölt lesz képviselő, aki a legtöbb szavazatot kapta.**

Ki indulhat jelöltként az egyéni választókerületben?

Jelölt lehet minden olyan **nagykorú magyar állampolgár**, aki megszerezte a választópolgároktól a szükséges számú támogató aláírást, az úgynevezett ajánlást (a magyarországi lakcím tehát nem feltétel).

A jelöltséghez **500 darab ajánlást** kell összegyűjteni a választópolgároktól. Az ajánlásgyűjtés célja, hogy kiszűrje a komolytalan jelölteket.

2. Mandátumszerzés országos listáról – 93 fő

A választáson országos listáról is lehet mandátumot szerezni. Az országos **listáról összesen 93 képviselő** jut be a Parlamentbe.

Országos listát az a párt állíthat, amely legalább 27 egyéni választókerületben jelöltet állított.

Ki lehet jelölt egy párt országos listáján?

Azt, hogy egy párt országos listáján kik lesznek a jelöltek, a listaállító párt határozza meg.

A listán jelölt lehet **minden nagykorú magyar állampolgár**, tehát a magyarországi lakcím itt sem feltétel.

Az a párt, amelynek listája **az összes, listára leadott szavazatok legalább 5 %-át** megkapta, **képviselőt küldhet** listájáról a Parlamentbe. Ez a már említett **választási küszöb**.

A 2014. évi országgyűlési választáson 18 országos pártlistát állítottak, közülük mindössze négy lépte át az 5%-os küszöböt.

Párt	Szavazatok	
	száma	aránya
FIDESZ-KDNP	2 264 780	45,04 %
MSZP-EGYÜTT-DK-PM-MLP	1 290 806	25,67 %
JOBBIK	1 020 476	20,30 %
LMP	269 414	5,36 %
MUNKÁSPÁRT	28 323	0,56 %
A HAZA NEM ELADÓ MOZGALOM PÁRT	23 507	0,47 %
SERES MÁRIA SZÖVETSÉGESEI	22 219	0,44 %
ZÖLDEK PÁRTJA	18 557	0,37 %
SZOCIÁLDEMOKRATÁK	15 073	0,30 %
EGYÜTT 2014	14 085	0,28 %
SEM	12 563	0,25 %
KTI	10 969	0,22 %
JESZ	9 925	0,20 %
MCP	8 810	0,18 %
FÜGGETLEN KISGAZDAPÁRT	8 083	0,16 %
ÖSSZEFOGÁS	6 552	0,13 %
ÚDP	2 100	0,04 %
ÚMP	1 578	0,03 %
összesen	5 027 820	100,00 %

Az, hogy a választási küszöböt átlépő pártok pontosan hány képviselőt küldhetnek listájukról a Parlamentbe

- a) az egyéni választókerületben (lásd. 1. pont) keletkező töredékszavazatok és**
b) az országos listára leadott szavazatok

számától függ. Mindezek alapján a 2014-es országgyűlési választásokon a pártlistára jutó szavazatok száma így alakult:

Listát állító pártok	Országos listás szavazat	Töredék-szavazat	Pártlistára jutó szavazatok (töredékszavazatokkal együtt)	
			száma	aránya
FIDESZ-KDNP	2 264 780	940 881	3 205 661	39,22%
MSZP-EGYÜTT-DK-PM-MLP	1 290 806	1 141 686	2 432 492	29,76%
JOBBIK	1 020 476	1 000 637	2 021 113	24,73%
LMP	269 414	244 191	513 605	6,28%

A mandátumot a képviselők a pártok által előre meghatározott sorrendben szerzik meg.

Mi az a töredékszavazat?

Töredékszavazatnak minősül az a szavazat, amely az egyéni választókerületi jelöltre (1. pont) történő szavazás során „elvezett”:

- a) a vesztes jelöltekre leadott szavazatok és
- b) a győztes jelöltre leadott minden olyan szavazat, amely már nem volt szükséges számára a mandátumszerzéshez.

Gyakorlati példán bemutatva: ha A párt – győztes – jelöltje 2000 szavazatot kapott, B párt – második helyezett, vesztes – jelöltje pedig 1.500-at, akkor az A párt jelöltje már 1.501 szavazattal megnyerte volna a választást a választókerületben.

A fennmaradó 499 szavazat már nem volt szükséges a mandátumszerzéshez, így azok töredékszavazatnak minősülnek. Ugyancsak töredékszavazat a vesztes jelöltre leadott 1.500 szavazat, hiszen ő nem szerzett mandátumot, így azok nem hasznosultak.

A cél tehát az, hogy a „feleslegesen” leadott szavazatok ne vesszenek el, és azon választópolgárok akarata is tükröződjön a választás eredményében, akik nem a győztes jelöltre adták le szavazatukat.

Az országgyűlési választás eredménye

Az országgyűlési választásokon egyéni választókerületekből tehát 106 fő, a pártok országos listáiról pedig 93 fő juthat a Parlamentbe. Az Országgyűlés összetétele a fentiek alapján 2014-ben az alábbiak szerint alakult:

Indulók	Egyéni választókerületben	országos listán	Összesen	listás szavazatok aránya
FIDESZ-KDNP	96 (90,57%)	37 (39,78%)	133 (66,83 %)	45,04%
MSZP-EGYÜTT-DK-PM-MLP	10 (9,43%)	28 (30,11%)	38 (19,10 %)	25,67%
JOBBIK	–	23 (24,73%)	23 (11,56 %)	20,30%
LMP	–	5 (5,38%)	5 (2,51 %)	5,36%
egyéb pártok	0	0	0	3,63%
Összesen	106	93	199	100,00%

4. SZAVAZÁS KÜLHONI ÁLLAMPOLGÁRKÉNT A MAGYARORSZÁGI ORSZÁGGYŰLÉSI VÁLASZTÁSOKON

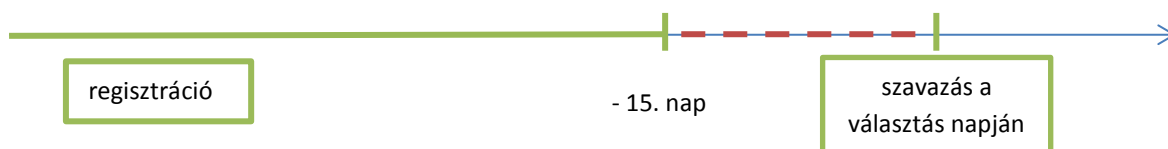
Magyarországon az országgyűlési választásokon minden **nagykorú magyar állampolgár** szavazhat. A szavazásnak tehát **nem feltétele a magyarországi lakcím**, azon a magyarországi lakcímmel nem rendelkező, külhoni állampolgárok is részt vehetnek.

A szavazást megelőző lépések

Ahhoz, hogy magyarországi lakcímmel nem rendelkező választópolgárként szavazhass az országgyűlési választásokon, **először regisztrálnod kell** (ez az úgynevezett névjegyzékbe vétel). A regisztrációt a 17. életéved betöltését követően bármikor kérheted, **szavazni** viszont csak akkor tudsz, ha **nagykorúvá** válsz, azaz, ha betöltöd a 18. életéved.

Ahhoz, hogy az országgyűlési választáson szavazhass, **a választást megelőző 15. napig** meg kell, hogy érkezzon a regisztrációs kérelmed.

A regisztrációs kérelmet benyújthatod **a Nemzeti Választási Iroda honlapján** keresztül (www.valasztas.hu) **vagy postai úton** is, egy nyomtatvány kitöltésével. A nyomtatványt letöltheted a Nemzeti Választási Iroda honlapjáról.

A regisztrációs kérelemben meg kell adnod a **személyes adataidat** (neved, születési neved, születési helyed, édesanyád születési nevét és személyi azonosítód). Javasoljuk, hogy a magyar okmányodon szereplő adataidat másold át a nyomtatványra, az adatok teljes megegyezése esetén lesz ugyanis sikeres a regisztráció. Elírás vagy hiányos kérelem esetén a regisztrációt az Iroda elutasítja. Ez a szabály a szavazás tisztaságát biztosítja. A regisztrációs kérelem hiánytalan kitöltése mutatja ugyanis, hogy a kérelmet a szavazásra jogosult töltötte ki, mivel saját adatait nagy valószínűséggel csak maga a választópolgár ismeri.

A kérelemben meg kell jelölni magyar okiratod azonosító számát, mely

- a magyar lakcímkártyádon vagy ha ezzel nem rendelkezel,
- a magyar útleveledben vagy ha ezzel sem rendelkezel,
- a honosítási okiratodban/az állampolgársági bizonyítványodban

szerepel. Az azonosító szám feltüntetésekor is fordíts kiemelt figyelmet arra, hogy azt pontosan másold át a nyomtatványra.

Minden választás előtt regisztrálnom kell?

Nem. A regisztráció 10 évig érvényes, ezt követően ismételten kérheted a névjegyzékbe vételt. Ez alól kivétel, ha ezen időszak alatt szavaztál: ebben az esetben a 10 év a szavazástól kezdve számítandó.

Annak érdekében, hogy gond nélkül élhess választójogoddal, szükséges az is, hogy a magyar hatóságok a személyes **adataidban bekövetkezett változásról** tudomást szerezzenek. Ilyen változás lehet neved vagy lakcímed megváltozása. A bejelentések személyes intézésében a külképviseletek segítséget nyújtanak.

A szavazás módja

Magyarországi lakóhellyel nem rendelkező választópolgárként **levélben** adhatod le szavazatodat. A szavazáshoz **egy pártlistás szavazólapot** kapsz. (A magyarországi lakcímmel rendelkező választópolgárok lakcímük alapján egyéni választókerületekhez tartoznak, így ők jogosultak – a pártlista mellett – egyéni választókerületi jelöltre is szavazni.)

SZAVAZÓLAP								
Országgyűlési képviselők választása 2014. április 6.								
ORSZÁGOS PÁRTLISTA								
Érvényesen szavazni csak egy listára lehet!								
P.H.								
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
MCP	A HAZA NEW LEADÉK MODERÁLIOM PÁRT	SMS	FÜGGETLEN KISGAZDA - FÖLDMUNKÁS ÉS POLGÁRI PÁRT	ÜDP	FIDESZ - KDNP	LMP	LMP	JÓLET ÉS SZABADSÁG DEMOKRATA KOZÁRSÁG
MAGYARORSZÁGI SZÁVÁSPÁRT	A HAZA NEW LEADÉK MODERÁLIOM PÁRT	SERES MÁRIA SZÖVEGETÉSESI	FÜGGETLEN KISGAZDA - FÖLDMUNKÁS ÉS POLGÁRI PÁRT	ÜDMONDÓ PÁRT	FIDESZ - MAGYAR POLGÁRI SZÖVEGETÉS KÖZELTÖRTÉNELMI ÉS PÁRTTALAN PÁRT	SPORTOS ÉS KÖZELTÖRTÉNELMI MAGYARORSZÁGI PÁRT	LELET MÁS A POLITIKA	JÓLET ÉS SZABADSÁG DEMOKRATA KOZÁRSÁG
HÖRÖVÉNY ALAGAR HÖRÖVÉNY LÉSZ HÁNYI MIHÁLY TAYFÉNY TAYFÉNY BOTOS BEVÉN	KÁLLAI BÉNYÓ CZÉNYI BÉNYÓ KÖRÖCZ JÓZSEF MIHÁLY SÖRÖS MIHÁLY PÁLIK TAMÁS	SERES MÁRIA HÖRÖVÉNY MIHÁLY TÓTH ALGÁLLIN SÁNDOR JÓZSEF SÖRÖS KIRI ANDREA	HELLÓSI PÉTER TÓTH ISTVÁN DR. BÉNYÓ LÁSZLÓ BÉNYÓ TAYFÉNY GÁRDONYI SZYLVÁN	KOVÁCS SZABOLCS OROSZ ERZSÉB NAGY MIHÁLY FRANKÓ BÉNYÓ GÁSPÁR SZABOLCS	OROSZ MIHÁLY SÁNDOR JÓZSEF KÖVÉLY LÁSZLÓ MAGYAR MIHÁLY VARRÓ MIHÁLY	FRIGYER MIHÁLY KÖZELTÖRTÉNELMI BÉNYÓ MIHÁLY ERZSÉB BÉNYÓ ERZSÉB MAGYAR SZABOLCS	SCHÉNER ANDRÁS DR. SZÉKELY MIHÁLY MÓTI TAYFÉNY SÁLLAI MIHÁLY BÉNYÓ DR. SCHÉNER LÁSZLÓ	MIHÁLY JÓZSEF HÖRÖVÉNY MIHÁLY JÁRÁCS ERZSÉB CZÉNYI MIHÁLY SZÉKELY MIHÁLY DR. ALBERT CSELEK MAGYAR
10.	11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.
UMP	MUNKÁSPÁRT	SZOCIÁLDEMOKRATÁK	KTI	EGYÜTT 2014	ZÖLDEK	BOSZORKÁNY PÁRT	MSZP - EGYÜTT - DK - PÁR - HÁLP	JOBBIK
ÜDMONDÓ PÁRT	MAGYAR MUNKÁSPÁRT	SZOCIÁLDEMOKRATA MAGYAR POLGÁRI PÁRT	HÖRÖVÉNY MIHÁLY MAGYARORSZÁGI PÁRT	EGYÜTT 2014 PÁRT	ZÖLDEK PÁRTJA	BOSZORKÁNY PÁRT	MAGYAR SZOCIÁLISTA PÁRT EGYÜTT - A KÖZELTÖRTÉNELMI PÁRTJA BOSZORKÁNY PÁRTJA PÁRTTALAN MAGYARORSZÁGI PÁRT MAGYAR LIBERÁLIS PÁRT	JOBBIK MAGYARORSZÁGI MOZGALOM
TAYFÉNY MIHÁLY KÁLLAI MIHÁLY KÖZELTÖRTÉNELMI FRIGYER MIHÁLY	DR. TAYFÉNY MIHÁLY KÖZELTÖRTÉNELMI BÉNYÓ MIHÁLY DR. MIHÁLY MIHÁLY KÖZELTÖRTÉNELMI	SCHÉNER ANDRÁS DR. SZÉKELY MIHÁLY MÓTI TAYFÉNY SÁLLAI MIHÁLY KÖZELTÖRTÉNELMI	DR. SZÉKELY MIHÁLY SÁNDOR JÓZSEF FRANKÓ BÉNYÓ FRANKÓ ERZSÉB	TAYFÉNY MIHÁLY KÖZELTÖRTÉNELMI SÁNDOR JÓZSEF KÖZELTÖRTÉNELMI	DR. SZÉKELY MIHÁLY KÖZELTÖRTÉNELMI FRANKÓ BÉNYÓ FRANKÓ ERZSÉB	SCHÉNER ANDRÁS DR. SZÉKELY MIHÁLY MÓTI TAYFÉNY SÁLLAI MIHÁLY	MAGYAR SZOCIÁLISTA PÁRT EGYÜTT - A KÖZELTÖRTÉNELMI PÁRTJA BOSZORKÁNY PÁRTJA PÁRTTALAN MAGYARORSZÁGI PÁRT MAGYAR LIBERÁLIS PÁRT	VARRÓ MIHÁLY KÖZELTÖRTÉNELMI FRANKÓ BÉNYÓ FRANKÓ ERZSÉB SÖRÖS MIHÁLY

Érvényesen szavazni a lista neve feletti körbe tollal írt két, egymást metsző vonallal lehet, például: vagy

A szavazáshoz szükséges szavazási **levélcsomagot** a **Nemzeti Választási Iroda küldi meg**. A levélcsomagot

1. a (magyarországi vagy külföldi) **címedre kézbesítik vagy**
2. **átveheted személyesen** a szavazást megelőző két hétben
 - külföldön
Magyarország kijelölt **külképviseletén** vagy
 - Magyarországon
kijelölt határmenti településen (vagy az országgyűlési egyéni választókerületek székhelyein).

A levélcsomag kézbesítési módját a regisztrációs kérelemben kell kiválasztanod. Ha a későbbiek során máshol szeretnéd megkapni a levélcsomagot, módosíthatod a kézbesítés módját.

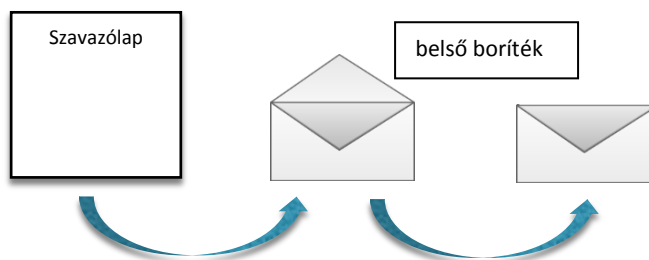
A szavazás menete

A szavazási levélcsoomag tartalmazza

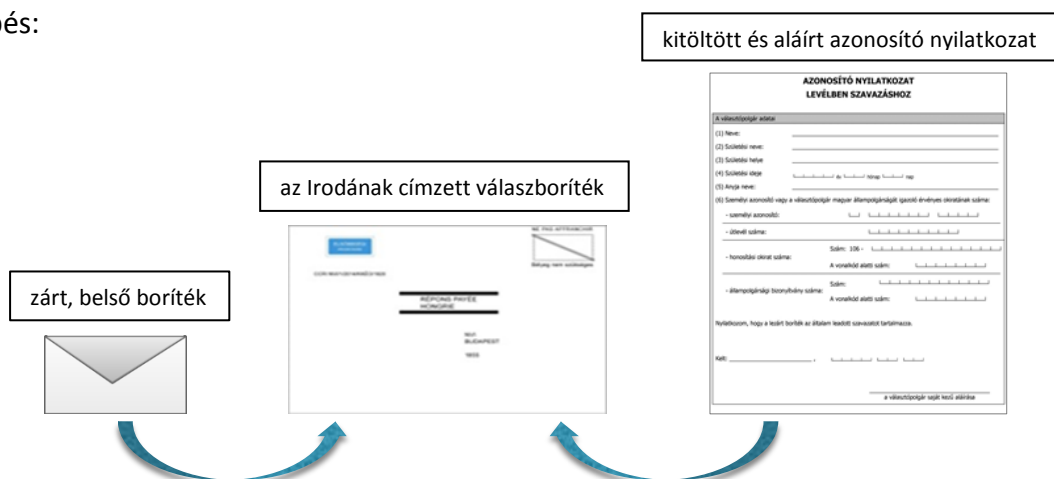
1. az országos listás **szavazólapot**;
2. a szavazólap elhelyezésére szolgáló **belső borítékot**,
3. a választópolgár azonosításához szükséges **nyilatkozatot** és
4. egy külső **válaszborítékot**.

A szavazást követően a szavazólapot a **belső borítékba kell zárni** (1. lépés), majd a kitöltött azonosító nyilatkozatot és a lezárt belső borítékot a **külső borítékba** kell helyezni (2. lépés).

1. lépés:

2. lépés:

Gyakori hibák az azonosító nyilatkozat kitöltésekor

1. Az azonosító nyilatkozatban meg kell adnod a **személyes adataidat**. Itt is fontos, hogy a magyar okmányodon szereplő adataidat másold át a nyomtatványra, az adatok **teljes megegyezése esetén lesz ugyanis érvényes a szavazatod**. Például fontos, hogy édesanyád **születési** nevét tüntesd fel a nyilatkozaton (mely a magyar okmányodon is szerepel). Gyakori hiba, hogy a választópolgár az édesanyja születési neve helyett a férjezett nevét tünteti fel, ami azonban nem elfogadható, és a szavazat érvénytelenségét vonja maga után.
2. Szintén gyakori hiba az azonosító nyilatkozat hiányos kitöltése. A nyilatkozatot **hiánytalanul ki kell tölteni**, így lesz érvényes a szavazat.
3. Adataid megadását követően **alá kell írnod a nyilatkozatot**, mely szintén az érvényes szavazat feltétele.

A belső boríték lezárása, a nyilatkozat adatainak pontos kitöltése és aláírása, továbbá a választóboríték lezárása nélkül nem lehet érvényesen szavazni. E szabályok a tiszta, csalástól mentes választást és a szavazás titkosságát garantálják. A nyilatkozat hiánytalan kitöltése mutatja ugyanis, hogy a szavazásról szóló nyilatkozatot a választópolgár töltötte ki, hiszen a saját adatait nagy valószínűséggel csak maga a választópolgár ismeri. A boríték lezárása pedig a szavazás titkosságát garantálja.

Ezt követően a Nemzeti Választási Irodához kell eljuttatni a levélcsomagot, mely

1. **postán** feladható, ebben az esetben legkésőbb a választást megelőző napon kell beérkeznie a Nemzeti Választási Irodához vagy
2. **személyesen leadható a**
 - a. **külképviselőten**, legkésőbb a választás napján, vagy
 - b. **bármelyik országgyűlési egyéni választókerületi választási irodában a szavazás napján.**

A levélben leadott szavazási iratok ellenőrzése

A szavazási iratok feldolgozásának **két fázisa** van.

1. A Nemzeti Választási Iroda **először** megvizsgálja, hogy a szavazási iratot az arra **jogosult adta-e le**. Ez a külső boríték felbontásával és az azonosító nyilatkozaton szereplő adatok ellenőrzésével történik, melyet legkorábban a szavazást megelőző hatodik napon kezd meg a Nemzeti Választási Iroda.

2. Az azonosító nyilatkozatok ellenőrzését követően **megszámlálják a szavazatokat**.

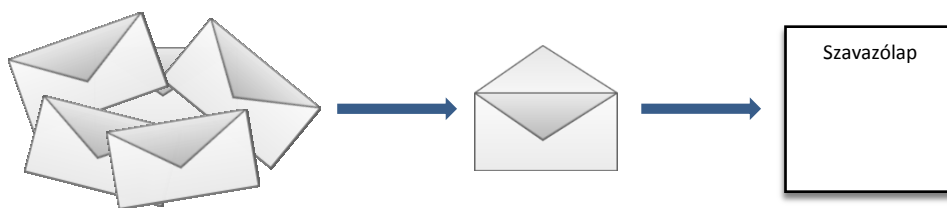
Az eljárás során mindvégig biztosítani kell a szavazás titkosságát. A szavazás titkosságának biztosítása érdekében **az első és a második munkafázis elkülönül**: a belső borítékot, amelyben a szavazólap van, külön kell választani az azonosító nyilatkozattól, így többé már nem lehet megállapítani, hogy melyik azonosító nyilatkozathoz melyik szavazólap tartozik. A második munkafázist, azaz a szavazatok megszámlálását csak a szavazás napján 19.00 óra után lehet megkezdeni.

1. fázis: A külső boríték felbontása és az azonosító nyilatkozat ellenőrzése. A szavazatot tartalmazó zárt, belső borítékot – annak felbontása nélkül – külön választják és azokat összegyűjtik.

AZONOSÍTÓ NYILATKOZAT LEVÉLLEN SZAVAZÁSHOZ	
A választópolgár adatai	
(1) Név:	_____
(2) Születési név:	_____
(3) Születési hely:	_____
(4) Születési idő:	_____
(5) Anyja neve:	_____
(6) Személy azonosító vagy a választópolgár magyar állampolgárságát igazoló érvényes okmányok száma:	
- személy azonosító:	Szám: _____
- állampolgár okmány száma:	Szám: _____
- honosítás okmány száma:	Szám: _____
- választópolgár bejegyzéskönyvi száma:	Szám: _____
Nyilatkozik, hogy a fenti boríték az általam leadott szavazatot tartalmazza.	
Kélt:	_____
A választópolgár saját kezű aláírása	

2. fázis: Az összegyűjtött zárt, belső borítékokat felbontják és a szavazatokat megszámlálják

5. SZAVAZÁS KÜLHONI ÁLLAMPOLGÁRKÉNT A MAGYARORSZÁGI ORSZÁGOS NÉPSZAVAZÁSON

Magyarországi lakcímmel nem rendelkező nagykorú magyar állampolgárként szavazhatsz a magyarországi országos népszavazáson is, **ha** – az előző fejezetben ismertetett módon – **regisztráltál** a névjegyzékbe. A népszavazáson ugyanúgy **levélben szavazhatsz**, mint az országgyűlési választásokon.

V. fejezet
NEMZETKÖZI SZERVEZETEK

1. ENSZ

A II. világháború befejezését követően, 1945-ben a győztes nagyhatalmak létrehozták az Egyesült Nemzetek Szervezetét az emberi jogok védelme és a háborúk elkerülése céljából. Az ENSZ **tagországainak száma** jelenleg **193**. Az ENSZ **székhelye New Yorkban** van.

Magyarország 1955-ben lett az ENSZ tagja. Az 1956-os forradalom idején a magyar kormány az ENSZ-hez fordult, hogy a szovjet invázióval szemben megvédje az ország szuverenitását, de az ENSZ-ben a magyar kérdéssel kapcsolatban (a Szovjetunió miatt) érdemi döntés nem született.

Az ENSZ kiemelkedő fontosságú szervei a Közgyűlés és a Biztonsági Tanács. A **Közgyűlésnek** minden tagállam a tagja, ugyanakkor a legfontosabb, operatív feladatokat ellátó **Biztonsági Tanács** mindössze 15 tagú. Közülük **öt** tagállamnak (az úgynevezett **állandó tagok**nak) **vétójoguk** van, vagyis bármilyen döntést megakadályozhatnak. Ezek a tagállamok a II. világháború győztes országai: az Egyesült Államok, az Egyesült Királyság, Franciaország, a Szovjetunió (1991-től Oroszország) és Kína. A Biztonsági Tanács másik tíz tagját a Közgyűlés választja. A **választott tagországok nem rendelkeznek vétójoggal**.

Az ENSZ főtitkára 2017. január 1-től a portugál António Guterres.

Az ENSZ legismertebb arca a szervezet **főtitkára**. Ő vezeti az ENSZ titkárságát, fő feladata a tárgyalások előkészítése, közvetítés az esetlegesen szemben álló felek között.

Az ENSZ fogadta el **1948. december 10-én** az Emberi jogok egyetemes nyilatkozatát. A nyilatkozat elfogadásának évfordulója **az emberi jogok világnapja**. A Nyilatkozat jelentőségéről bővebben az Emberi jogok című fejezetben olvashatsz.

Az ENSZ-t alapítása óta számos siker és kudarc egyaránt érte. Több háborús konfliktust nem tudott megakadályozni, ugyanakkor jónéhány esetben sikeresnek bizonyult az ENSZ közbenjárása. Ilyen esetekben a tagállamok közös ENSZ parancsnokság alatt békefenntartó erőket (ún. „kéksapkások”) küldenek a térségbe, hogy biztosítsák az ENSZ határozatainak végrehajtását. Az ENSZ

békefenntartói jelenleg 16 helyen tevékenykednek szerte a világban; legnagyobb számban Afrikában, de Európában is vannak ENSZ-missziók (Cipruson és Koszovóban).

Az ENSZ különböző feladatkörökre fókuszálva ún. „szakosított szervezeteket” hozott létre. Ezek közül néhány:

- Élelmezésügyi és Mezőgazdasági Világszervezet (FAO),
- Nemzetközi Atomenergia-ügynökség (IAEA vagy NAÜ),
- Nemzetközi Valutaalap (IMF),
- Egészségügyi Világszervezet (WHO),
- és az Egyesült Nemzetek Nevelésügyi, Tudományos és Kulturális Szervezete (UNESCO).

2. EURÓPAI UNIÓ

A II. világháború utáni Európában egyszerre próbálták meg biztosítani a hosszú távú békét és fejleszteni a romokban álló gazdaságot. Az világos volt, hogy az országoknak nem szabad bezárkózniuk, hanem együtt kell működniük, különben könnyen újra egymással szemben álló, ellenséges tömbök alakulnak ki, mint az I. világháború után. Az együttműködés irányába hatott az is, hogy az akkori gazdaság húzóerejéhez, a nehéziparhoz szükséges nyersanyagok a francia-német (pontosabban: francia-nyugatnémet) határ más-más oldalán helyezkedtek el, így célszerűnek látszott közös felhasználási tervek készítése.

Végül hét nyugat-európai ország 1957-ben, a Római Szerződés aláírásával létrehozta az **Európai Gazdasági Közösséget**, amely a gazdasági együttműködést egy sor területen (ipar, mezőgazdaság, kereskedelem) irányozta elő.

Az európai integrációt a kezdetektől fogva két fontos kifejezéssel jellemezhetjük: mélyítés és bővítés. A **mélyítés** azt jelenti, hogy a tagállamok egyre több, addig nemzeti hatáskörbe tartozó szakpolitika intézéséről mondtak le a közös, európai döntéshozatal javára. Ezzel fokozatosan elérték azt, hogy egy olyan nagy, egységes gazdasági térség jött létre, ahol az áruk, a szolgáltatások, a tőke és a munkaerő szabadon (vagy csak kisebb korlátozásokkal) mozoghatott. A gazdasági kérdéseken túl a tagállamok a szoros együttműködést fokozatosan kiterjesztették más, addig tagállami hatáskörben lévő területekre (pl. bel- és külpolitikai kérdések) is. Ezt jelzi az is, hogy az 1992-ben aláírt Maastrichti Szerződéssel a tagállamok létrehozták az **Európai Uniót**.

Az európai integráció másik jellemző folyamata a **bővítés**: az Európai Uniónak ma már 28 tagja van, és több ország szeretne még csatlakozni az EU-hoz. Ugyanakkor 2016-ban egy népszavazás során az Egyesült Királyság választópolgárai úgy döntöttek, hogy kilépnek az Európai Unióból.

Az Európai Unió döntéshozatalában, működésében a következő intézmények játszanak kiemelt szerepet:

- **Európai Tanács:** vezetője az elnök, tagjai pedig a tagállamok állam- és kormányfői, továbbá az Európai Bizottság elnöke. Dönt az Európai Unió legfontosabb kérdéseiről.
- **az Európai Unió Tanácsa:** a tagállamok kormányait képviseli az adott témáért felelős minisztereken keresztül. Elnökségét félévente más tagállam tölti be.
- **Európai Parlament:** az Európai Unió választópolgárai közvetlenül választják meg a 751 képviselőt, akik nem nemzeti hovatartozásuk, hanem politikai nézeteik alapján alkotnak frakciókat. Az Európai Parlamentnek több kérdésben (pl. az Európai Bizottság elnökének megválasztása, költségvetés elfogadása, jogalkotás) fontos szerepe van. Magyarországnak 21 képviselője van, köztük külföldi magyarok is. Romániából és Szlovákiából is választottak magyar nemzetiségű képviselőket az Európai Parlamentbe.

A tagországok és csatlakozásuk dátuma:

1957: Franciaország, (Nyugat-) Németország, Olaszország, Belgium, Hollandia, Luxemburg

1973: Egyesült Királyság, Írország, Dánia

1981: Görögország

1986: Spanyolország, Portugália

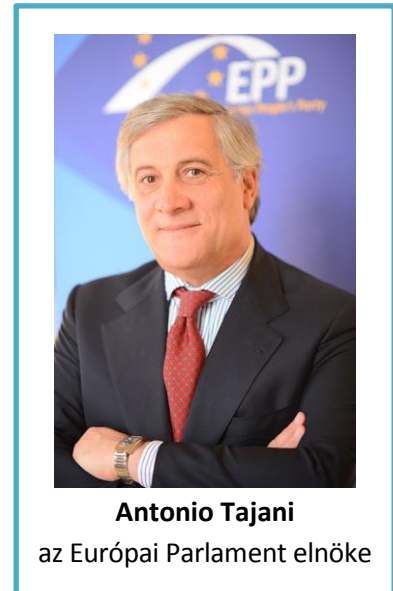
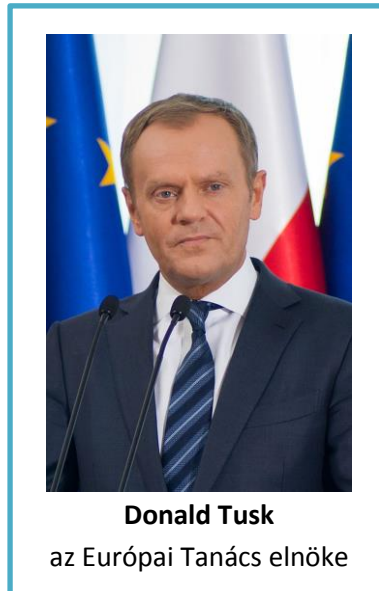
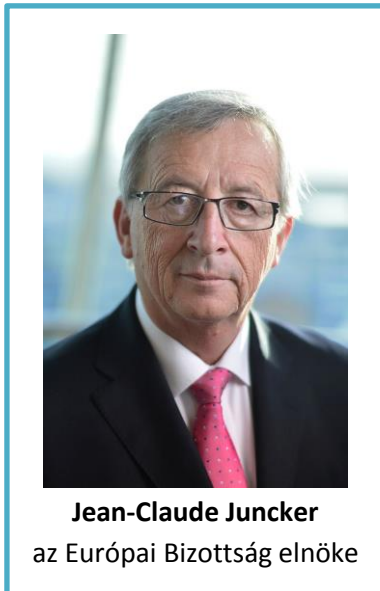
1995: Ausztria, Svédország, Finnország

2004: Észtország, Lettország, Litvánia, Lengyelország, Csehország, Szlovákia, Magyarország, Szlovénia, Ciprus, Málta

2007: Románia, Bulgária

2013: Horvátország

- **Európai Bizottság:** az Európai Unió végrehajtó testülete, az uniós jogszabályok előkészítéséért, végrehajtásáért, végső soron az EU napi működéséért felelős.
- **az Európai Unió Bírósága:** értelmezi az Európai Unió jogszabályait, dönt vitás esetekben.
- **Európai Számvevőszék:** ellenőrzi az Európai Unió pénzügyi gazdálkodását.
- **Európai Központi Bank:** a monetáris politikát alakítja abban a 19 EU-tagállamban, ahol a közös pénz, az euro a hivatalos fizetőeszköz.

- **Európai ombudsman:** az Európai Parlament választja öt évre.

Az európai ombudsmanhoz az uniós országok lakosai, illetve az EU területén székhellyel rendelkező szervezetek fordulhatnak akkor, ha az uniós intézmények működésével kapcsolatos szabálytalanságot tapasztaltak (például hátrányos megkülönböztetés esetén). A panasz két éven belül nyújtható be.

Ha az európai ombudsman szerint szabálytalanság történt, mindent megtesz annak érdekében, hogy békés úton rendezze az ügyet. Ha erre nincs mód, az ombudsman ajánlásokat fogalmazhat meg az érintett intézmény számára. Ha az ajánlásnak az intézmény nem tesz eleget, az ombudsman tájékoztatja erről az Európai Parlamentet. A Parlamentnek ezt követően meg kell tennie a szükséges lépéseket.

3. EURÓPA TANÁCS

Az Európa Tanács egy nemzetközi szervezet, melyet 1949-ben alapított tíz európai állam (Belgium, Dánia, Egyesült Királyság, Franciaország, Hollandia, Írország, Luxemburg, Norvégia, Olaszország, Svédország) **a londoni egyezmény** aláírásával. Ma szinte **valamennyi európai állam teljes jogú tagja** a szervezetnek.

Az Európa Tanács („Council of Europe”) nem azonos az Európai Tanáccsal („European Council”), mely az Európai Unió intézménye.

Az Európa Tanács feladata a demokrácia, az emberi jogok és a jogállamiság erősítése a kontinensen. A tagállamok 1950-ben írták alá az **Emberi Jogok Európai Egyezményét**, amelyet az Európa Tanács égisze alatt működő **Emberi Jogok Európai Bírósága** tölt meg tartalommal, és dönt vitás kérdésekben.

A Bíróság ugyanannyi bíróból áll, mint az Egyezményben részes tagországok száma. A bírákat az Európa Tanács Parlamenti Közgyűlése választja a tagállam által javasolt három jelölt közül, kilenc évre. A Bíróság elnöke Guido Raimondi (Olaszország), magyar tagja Paczolay Péter.

A Bíróság háromtagú bírói tanácsban, hét bíróból álló Kamarában vagy tizenhét bíróból álló Nagykamarában jár el. Ha a Bírósághoz benyújtott kérelem nem felel meg az Egyezményben foglalt feltételeknek (például az előterjesztő nem élt minden jogorvoslati lehetőséggel nemzeti szinten), a háromtagú tanács elfogadhatatlannak nyilvánítja a kérelmet, azaz nem vizsgálja tovább az ügyet.

A kérelmek tartalmi vizsgálatát a hét bíróból álló Kamara végzi el. Ha a beadványt elfogadhatónak ítélik, a Kamara megkísérli elérni, hogy a felek békés úton rendezzék ügyüket. Amennyiben ez lehetetlennek bizonyul, a Kamara meghozza ítéletét.

Kivételes alkalmakkor, például az Emberi Jogok Európai Egyezményének értelmezésével kapcsolatos, lényeges kérdéseket felvető kereseteknél, az eset a tizenhét bíróból álló Nagykamara elé terjeszthető.

Az Európa Tanács emberi jogi tevékenységéről bővebben az Emberi jogok című fejezetben olvashatsz.

Szintén az Európa Tanács keretein belül működik a **Velencei Bizottság**, amely elsősorban a közép- és kelet-európai országok részére ad jogi tanácsokat, és véleményezi jogrendszerüket.

4. EBESZ

Az Európai Biztonsági és Együttműködési Szervezet (röviden: EBESZ) 57 tagállamot (nemcsak európai, hanem amerikai és ázsiai országokat is) tömörítő kormányközi szervezet. A szervezet gyökerei az Amerikai Egyesült Államok és a Szovjetunió közötti szembenállás, fegyverkezési verseny (úgynevezett hidegháború) enyhüléséhez nyúlnak vissza. Ebben az időszakban az Amerikai Egyesült Államok vezette „nyugati tömb” és a Szovjetunió által irányított „keleti tömb” országai keresték az együttműködési lehetőségeket. Ennek eredményeként **1975-ben, Helsinkiben** a szemben álló felek fegyverkorlátozási és emberi jogi dokumentumokat írtak alá.

A szervezet 1994-es, budapesti tanácskozásán vette fel az EBESZ nevet, addig Európai Biztonsági és Együttműködési Értekezlet néven működött.

Az EBESZ feladatai alapvetően három területre terjednek ki: politikai-katonai, gazdasági-környezetvédelmi és emberi jogi témákra. Az EBESZ több országban is működtet ún. missziókat, hogy elősegítse a szemben álló országok közötti megbékélést.

Az EBESZ **Nemzeti Kisebbségi Főbiztosának** feladata, hogy figyelemmel kísérje az EBESZ térségben élő nemzeti kisebbségek helyzetét, a komolyabb etnikai válságok megelőzése érdekében csillapítsa az e téren jelentkező feszültségeket.

VI. fejezet

FOGALOMTÁR

Alkotmány: Az ország legfontosabb törvénye, amely tartalmazza

1. a polgárok alapvető jogait és kötelességeit (pl. élethez való jog, választójog);
2. az állami berendezkedés legfontosabb szabályait (pl. Országgyűlés, Kormány, bíróságok, köztársasági elnök).

A parlament alkotmánnyal ellentétes törvényt nem alkothat. Magyarország alkotmánya az Alaptörvény.

Államforma: Az államforma az államfői tisztség (uralkodó, köztársasági elnök) keletkezésének módjára ad választ. A két fő államforma a köztársaság és a monarchia. Köztársaságban az államfőt a parlament vagy pedig közvetlenül a választópolgárok választják. Monarchiában azt, hogy ki az államfő, a trónöröklési szabályok határozzák meg.

Demokrácia: A demokrácia lényege, hogy a közösség minden választójoggal rendelkező tagja részt vehet a közügyek eldöntésében. Közvetlen demokrácia (pl. népszavazás) esetén a választópolgárok maguk döntenek közügyekkel kapcsolatos kérdésekben. Közvetett, képviseleti demokrácia esetén pedig a választópolgárok által megválasztott képviselők hozzák meg a döntéseket (pl. a parlament fogadja el a törvényeket).

Egyenlőség: Ez az elv az emberek jogi értelemben vett egyenlőségét foglalja magában, tehát: mindenkire ugyanazok a szabályok vonatkoznak, részrehajlás nélkül.

Emberi jogok: Az emberi jogok olyan jogok, melyek minden embert születésüktől kezdve megilletnek, függetlenül állampolgárságuktól, lakóhelyüktől, vallásuktól, kulturális hátterüktől vagy egyéb helyzetüktől. Annak biztosítása, hogy e jogokat mindannyian élvezhessük, az állam feladata. Az emberi jogokkal kapcsolatban nekünk, polgároknak is felelősségteljesen kell eljárunk: saját jogaink gyakorlásakor ügyelnünk kell arra, hogy azzal mások jogait ne sértsük meg.

Egyezmény a Gyermek Jogairól: Az Egyezményt az ENSZ fogadta el 1989-ben, New Yorkban. Az Egyezmény a gyermekjogokat tartalmazza, egyúttal felöleli azokat az intézkedéseket is, amelyeket az államnak kell megtennie a gyermekek védelme érdekében. Azt, hogy az Egyezményt aláíró tagállamok megfelelően biztosítják-e a gyermekjogok védelmét, az ENSZ Gyermek Jogainak Bizottsága ellenőrzi.

Emberi Jogok Egyetemes Jognyilatkozata: A Nyilatkozatot az ENSZ fogadta el 1948-ban, Párizsban. E Nyilatkozat mérföldkő az emberi jogok történetében: első alkalommal került sor az embert megillető alapvető jogok írásba foglalására nemzetközi szinten.

Emberi Jogok Európai Egyezménye: Az Egyezményt az Európa Tanács fogadta el 1950-ben, Rómában. Az Egyezmény felsorolja az embereket megillető alapvető jogokat. Ezen túlmenően az Egyezmény létrehozta az Emberi Jogok Európai Bíróságát is az emberi jogok védelme céljából.

Hatalommegosztás elve: Az állam hagyományos értelemben vett fő feladatai az igazságszolgáltatás, a törvényhozás és a végrehajtás. A hatalommegosztás elve klasszikus értelemben e funkciók megosztását jelenti, melynek eredményeként a hatalom nem egy kézben összpontosul, hanem e feladatokat több, egymástól független szerv látja el.

Jogállam, más néven a jog uralma: Olyan állam, ahol az állami szervek és a polgárok egyaránt a parlament által megalkotott szabályokat követik. A jogállamiság magában foglalja a demokratikus értékek, alapvető jogok tiszteletét is.

Kormányforma: Egy ország kormányformája határozza meg az államfő (köztársasági elnök, uralkodó), a parlament és a kormányzás egymáshoz való viszonyát. A három fő kormányforma a parlamentáris, az elnöki, illetve a félelnöki rendszer.

Külképviselet: Magyarország nagykövetsége, főkonzulátusa.

Mandátum: képviselői megbízatás.

Megfigyelő: A választási eredményben nem érdekelt, pártatlan személy, aki azt ellenőrzi, hogy a választás során minden szabályt betartanak-e.

Népszuverenitás: A népszuverenitás elve azt jelenti, hogy a hatalom a polgárok közösségétől származik. A modern demokráciákban ez két módon valósulhat meg: képviseleti demokrácia (pl. országgyűlési választások) vagy közvetlen demokrácia (pl. népszavazás) formájában.

Névjegyzék: A választójogosult polgárok jegyzéke.

Választási rendszer: A választási rendszer azon szabályoknak az összessége, melyek meghatározzák, hogy kiből lesz képviselő. A választási rendszer a választáson leadott szavazatokat eredménnyé – képviselői helyekké, azaz mandátummá – alakítja át, melyeket a választáson induló pártok és jelöltek között osztanak ki.

Választójog: Az Alaptörvényben foglalt alapvető jogok egyike. Típusai:

1. aktív választójog: arra ad választ, hogy ki szavazhat;
2. passzív választójog: megmutatja, hogy ki indulhat jelöltként a választásokon.

Választókerület: az a területi egység, amelynek minden szavazókörében ugyanazon jelöltekre szavaznak.

VII. fejezet

FORRÁSJEGYZÉK

- Árva, Zs. (2013): Kommentár Magyarország Alaptörvényéhez, Complex Kiadó, Budapest
- Bárd, K. (2007): Emberi jogok és büntető igazságszolgáltatás Európában, Magyar Hivatalos Közlönykiadó, Budapest
- Cserny, Á. (Szerk., 2014): Választójogi kommentárok, Complex Kiadó, Budapest
- Kukorelli, I., Pozsár-Szentmiklós, Z. (2013): Állampolgári ismeretek középiskolások számára, Mozaik Kiadó, Szeged
- Velencei Bizottság (2002): Code of Good Practice in Electoral Matters
[http://www.venice.coe.int/webforms/documents/default.aspx?pdffile=CDL-AD\(2002\)023rev-e](http://www.venice.coe.int/webforms/documents/default.aspx?pdffile=CDL-AD(2002)023rev-e)

Internetről

- A Nemzeti Választási Iroda honlapja
<http://www.valasztas.hu>
- ACE – The Electoral Knowledge Network: IDEA, EISA, Elections Canada, National Electoral Institute of Mexico, IFES, The Carter Center, UNDESA, UNDP, UNEAD szervezetek által működtetett honlap. Electoral Management (2015. 09. 17.)
<http://aceproject.org/ace-en>
- ACE – The Electoral Knowledge Network: IDEA, EISA, Elections Canada, National Electoral Institute of Mexico, IFES, The Carter Center, UNDESA, UNDP, UNEAD szervezetek által működtetett honlap. Electoral Systems (2015. 09. 17.)
<http://aceproject.org/ace-en/topics/es/default>
- Az Alapvető Jogok Országgyűlési Biztosa Hivatalának honlapja (2017. 01. 11.)
<http://www.aibh.hu/>
- Az Alkotmánybíróság honlapja (2017. 01. 27.)
<http://www.mkab.hu>
- Az Egyesült Nemzetek Szervezetének honlapja (2017. 01. 11.)
<http://www.un.org/en/about-un/index.html>
- Az Egyesült Nemzetek Szervezete Emberi Jogi Főbiztosának honlapja (2017. 01. 11.)
<http://www.ohchr.org/EN/Issues/Pages/WhatareHumanRights.aspx>
- Az Európa Tanács honlapja (2017. 01. 11.)
<http://www.coe.int/en/>
- Az EBESZ honlapja (2017. 01. 11.)
<http://www.osce.org/>
- Az Európai Unió intézményei (háttéranyag)
http://www.valasztas.hu/hu/ovi/1109/1109_0.html
- Az Európai Unió honlapja (2017. 01. 27.)
https://europa.eu/european-union/about-eu/institutions-bodies/european-ombudsman_hu
- Drafting of the Universal Declaration of Human Rights, UN Library (2017. 01. 13.)
<http://research.un.org/en/undhr/draftingcommittee#s-lg-box-wrapper-3385355>
- Drinóczi, T.: A kommunikációs jogok áttekintése, Romániai Magyar Jogtudományi Közlöny (2017. 01. 11.)
<http://rmjk.adatbank.transindex.ro/pdf/06.Drinoczi.pdf>

- Harmat, Á. (2011): Az athéni demokrácia kialakulása, jellemzői. (2015. 09. 17.)
<http://tortenelemklub.com/okor/okori-goeroegoek/99-az-atheni-demokracia-kialakulasa-jellemzi-tanulmany>
- Képes, Gy. (1997): Az amerikai állammodell. Az Egyesült Államok alkotmányának alapelvei, Rubiconline 1997/8. (2017. 01. 11.)
http://www.rubicon.hu/magyar/oldalak/az_amerikai_allammodell_az_egyesult_allamok_alkotmanyanak_alapelvei/
- Kukorelli, I. (1997): A mai magyar kormányforma, Rubiconline 1997/8. (2017. 01. 11.)
http://www.rubicon.hu/magyar/oldalak/a_mai_magyar_kormanyforma/
- Mezei, P. Henning, R. (2008): A bizalmi kérdés a magyar és a német alkotmányjogban, Jog és Politikatudományi Folyóirat II. évfolyam /1. szám (2017. 01. 13.)
<http://dieip.hu/wp-content/uploads/2008-1-05.pdf>
- Paczolay, P. (1997): A legfőbb hatalom eredete. Újkori államelméletek, Rubiconline 1997/8. (2017. 01. 11.)
http://www.rubicon.hu/magyar/oldalak/ujkori_allamelletek_a_legfobb_hatalom eredete/
- Simándi, I. (2009): A nők parlamenti választójogának története Magyarországon, 1919–1945., Rubiconline, 2009/4. (2015. 09. 17.)
http://www.rubicon.hu/magyar/oldalak/a_nok_parlament_i_valaszt_ojoganak_tortene_t_magyarorszagon_1919_1945/
- Tarján, T.: Svájc választójogot ad a nők számára, Rubiconline (2017. 01. 11.)
http://www.rubicon.hu/magyar/oldalak/1971_februar_7_svaic_valaszt_ojogot_ad_a_nok_szamara/
- Trócsányi, L., Schanda, B. (2014): Bevezetés az alkotmányjogba, Digitális Tankönyvtár (2017. 01. 11.)
http://www.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tamop425/2011_0001_548_Alkotmanyjog/ch02.html
- Útleve a jogaidhoz. Az Európa Tanács kiadványa (2017. 01. 11.)
<https://rm.coe.int/CoERMPublicCommonSearchServices/DisplayDCTMContent?documentId=09000016804734f9>

Jogforrások

- Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozata (Párizs, 1948. december 10.)
<http://www.ohchr.org/EN/UDHR/Pages/Language.aspx?LangID=hng>
- Emberi Jogok Európai Egyezménye (Róma, 1950. november 4.)
http://www.echr.coe.int/Documents/Convention_HUN.pdf
- Egyezmény a Gyermekek Jogairól (New York, 1989. november 20.)
https://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=99100064.TV

allampolgarsag.gov.hu

Magyarország Alaptörvénye

A választási eljárásról szóló 2013. évi XXXVI. törvény

Az országgyűlési képviselők választásáról szóló 2011. évi CCIII. törvény

A népszavazás kezdeményezéséről, az európai polgári kezdeményezésről, valamint a népszavazási eljárásról szóló 2013. évi CCXXXVIII. törvény

Az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény

Fényképek forrásjegyzéke

Nemzeti Választási Iroda

Wikipedia Commons

Pixabay

kormany.hu